МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
бакалавра

на тему: **РОЗРОБКА АРТБУКУ ДЛЯ ДІТЕЙ З РАС «СЕРЦЕ СПІВАЄ, КОЛИ НЕ САМ» ЗА ВЛАСНИМ АВТОРСТВОМ**

Виконала: студентка 4 курсу, групи 6.0223-с2
спеціальності 022 «Дизайн»
освітньо-професійної програми «Графічний дизайн»
Циб Марія Владиславівна

Керівник: доцент кафедри дизайну
PhD _____Анна РАШЕВСЬКА

Рецензент: доцент кафедри дизайну
к. пед. н. _____Ганна БРЯНЦЕВА

Запоріжжя

2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *соціальної педагогіки і психології*
Кафедра *дизайну*
Рівень вищої освіти *перший (бакалаврський)*
Спеціальність *022 «Дизайн»*
Освітньо-професійна програма *«Графічний дизайн»*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри дизайну
_____ Чемерис Г.Ю.
«___»_____2026 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Циб Марії Владиславівні

1. Тема роботи: *Розробка артбуку для дітей з РАС «Серце співає, коли не сам» за власним авторством*
   керівник роботи *PhD доцент Рашевська А.А.* затверджені наказом ЗНУ № 1779-с від 08.12.2025
2. Строк подання студентами роботи: *15.06.2026*
3. Вихідні дані до роботи: *наукові та статистичні джерела про РАС.*
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): *Теоретичні основи дизайну артбуку; розробка артбуку «Серце співає, коли не сам»; технічне виконання макету дипломної роботи.*
5. Перелік графічного матеріалу: *презентація, демонстративна графіка, оригінал – макет у маштабі 1:1.*
6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали консультанта		Дата, підпис	
			Надано	Отримано

7. Дата видачі завдання: 16.10.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
1	*Вибір теми кваліфікаційної роботи та видача листа завдання*	*16.10.2025-18.10.2025*	
2	*Подання тез, участь у науковій конференції*	*01.12.2025-12.12.2025*	
3	*Передпроєктне дослідження: визначення актуальності теми, мети, об'єкту, предмету та розділів для кваліфікаційної записки, проведення аналізу печатної продукції для дітей з РАС.*	*15.12.2025-31.01.2026*	
4	*Початок оформлення пояснювальної записки за методичними рекомендаціями*	*01.02.2026-28.02.2026*	
5	*Розробка концепції та дизайну артбуку «Серце співає, коли не сам»*	*01.03.2026-22.03.2026*	
6	*Створення макету та всіх допоміжних компонентів для артбуку*	*01.04.2026-15.04.2026*	
7	*Завершальний етап над графічною та теоретичною частиною кваліфікаційної роботи*	*20.04.2026-11.05.2026*	
8	*Проходження нормоконтролю, подання роботи на антиплагіат-перевірку Unicheck*	*25.05.2026-07.06.2026*	
9	*Отримання допуску до захисту. Подання всіх друкованих та електронних матеріалів кваліфікаційної роботи у репозиторії ЗНУ*	*10.06.2026-12.06.2026*	
10	*Підготовка графічного та презентаційного матеріалу на захист.*	*12.06.2026-15.06.2026*	

Студент _____ *Марія ЦИБ*
(підпис)

Науковий керівник роботи _____ *Анна РАШЕВСЬКА*
(підпис)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ *Ганна ЧЕМЕРИС*

АНОТАЦІЯ

Циб М. В. Розробка артбуку для дітей з РАС «Серце співає, коли не сам» за власним авторством : кваліфікаційна робота бакалавра спеціальності 022 «Дизайн» освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» / наук. керівник PhD, доцент Рашевська А. А. Запоріжжя: ЗНУ, 2026. 96 с.

UA : Робота викладена на 96 сторінках друкованого тексту. Перелік посилань включає 51 джерел. Об’єкт дослідження: Артбуки сфокусовані на інклюзивному дизайні, як інструмент дитячого розвитку та допомоги у соціалізації. Предмет дослідження: Особливості розробки та створення артбуку з піктограмами та їх вплив на розвиток та соціалізацію дітей з РАС. Мета дослідження: теоретичний аналіз особливостей визначення артбуку; піктограм, як графічного засобу сприйняття артбуку дітьми з РАС; аналіз аналогів; визначення способів зацікавлення дітей артбуком з піктограмами та ілюстраціями; створення авторського артбуку «Серце співає, коли не сам».

Ключові слова: артбук, піктограми, розлади аутистичного спектра (РАС), графічний дизайн.

Tsyb M. V. Development of the Artbook for Children with ASD "The Heart Sings when Not Alone" by Own Authorship : Bachelor’s thesis, speciality 022 "Design", Educational and Professional Program "Graphic Design" / Sci.adv. PhD, Assoc. Prof. Rashevska A. A. Zaporizhzhia: ZNU, 2026. 96 p.

EN : The thesis is presented on 96 pages of printed text. The reference list includes 51 sources. Object of the research: The artbooks focus on inclusive design as a tool for children's development and socialization. Subject of the research: Features of designing and creating an artbook with pictograms, as well as their influence on the development and socialization of children with ASD. Purpose of the research: Theoretical analysis of the characteristics of defining an artbook; pictograms as a graphic means of perceiving an artbook by children with ASD; analysis of existing analogues; identification of methods to engage children with an artbook containing pictograms and illustrations; creation of the author’s artbook "The Heart Sings When You Are Not Alone".

Keywords: artbook, pictograms, autism spectrum disorder (ASD), graphic design.

Апробація дослідження:

1. Циб М. В., Рашевська А. А. Творча практика створення артбуку як засіб розкриття потенціалу особистості автора. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (12 груд. 2025 р.) Т. 3. С. 90–92. DOI: 10.5281/zenodo.17938991.
2. Циб М. В., Рашевська А. А. Піктограми як графічний засіб сприйняття пікчербуку дітьми з розладом аутистичного спектру (РАС). *Молода Наука-2025* : зб. наук. пр. студ., асп., докторантів і молодих вчених : у 5 т. / Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2025. Т. 1. С. 94–96.

ЗМІСТ

ВСТУП……..…...7

РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДИЗАЙНУ АРТБУКУ……...9

1.1. Історія виникнення артбуку…….….....9

1.2. Особливості визначення та класифікації артбуку……..…14

1.3. Піктограми, як графічний засіб сприйняття артбуку дітьми з РАС.....19

РОЗДІЛ ІІ РОЗРОБКА АРТБУКУ «СЕРЦЕ СПІВАЄ, КОЛИ НЕ САМ»……..26

2.1. Особливості розвитку друкованої продукції для дітей з РАС……..….26

2.2. Аналіз артбуків ……..……29

2.3. Розкриття композиційної ідеї та візуальних підказок...……..…...34

РОЗДІЛ ІІІ ТЕХНІЧНЕ ВИКОНАННЯ МАКЕТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ……..……..47

3.1. Композиційне та графічне рішення для артбуку «Серце співає, коли не сам»……..……47

3.2. Розробка та виконання проєкту, хід та етапи виконання роботи……51

3.3. Опис фінального варіанту……...……61

ВИСНОВКИ……..……...…….64

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……..…...66

ДОДАТКИ……...…..…71

ВСТУП

Актуальність. Основною візуальною підтримкою та ефективним інструментом комунікації та навчання для дітей з розладами аутистичного спектра (РАС) є книги та друкована продукція. Головне завдання суспільства — це розуміння та сприймання потреб особливих дітей, забезпечення їх навчання, розвитку, соціалізації та покращення рівня життя. Серед традиційної продукції, артбук вирізняється оригінальним форматом, креативними рішеннями та експериментальними підходами.

Артбук — інноваційний формат подачі інформації, мистецький об’єкт, що з’єднує ілюстрації, текст, піктограми, колажі. Не має обмежень та правил створення. Має пластичну форму та зміст. Є засобом візуального виразу особистих ідей автора.

Діти з РАС складно сприймають усне мовлення. Піктограми в артбуці сприяють зменшенню рівня тривожності, розумінню призначення предметів та послідовності дій. Піктограми – засіб вираження власних потреб та емоцій для дітей котрі зовсім не розмовляють. У перспективі картинки-символи сприяють переходу до мовленнєвого спілкування та мислення.

Розвиток соціальних навичок та сприятливі умови для навчання у дітей з РАС здійснюються за допомогою візуальних підказок (піктограм) у артбуку. За допомогою їх діти краще сприймають послідовність дій та в цілому зміст артбуку. Через психологічну особливість дітей з РАС важливим є концептуально вірна розробка артбуку. Поєднання і адаптування тексту, піктограм та ілюстрацій задля кращого розуміння сюжету, причинно-наслідкових зв’язків і послідовності.

Таким чином, розробка артбуку для дітей з РАС сприяє інклюзивній освіті та адаптації особливих дітей у суспільстві. Сучасні тенденції графічного дизайну, враховані у розробці артбуку «Сердце співає, коли не сам» за власним авторством є актуальними.

Матеріали дослідження можуть бути використані задля створення інших інклюзивних видань, що сприятимуть покращенню рівня життя дітей з РАС.

Теоретична значущість та актуальність кваліфікаційної роботи дозволяє визначити предмет, об’єкт та завдання дослідження.

Об’єкт дослідження — артбуки сфокусовані на інклюзивному дизайні, як інструмент дитячого розвитку та допомоги у соціалізації.

Предмет дослідження — особливості розробки та створення артбуку з піктограмами та їх вплив на розвиток та соціалізацію дітей з РАС.

Мета роботи — розробити артбук для дітей з РАС за власним авторством із застосуванням піктограм.

Виходячи з формулювання об’єкту, предмету та мети дослідження необхідно виконати наступні **завдання:**

1. Дослідити історію виникнення та класифікацію артбуку;
2. Визначити, як піктограми у артбуці сприймаються дітьми з РАС;
3. Дослідити особливості розвитку друкованої продукції для дітей з РАС;
4. Зробити аналіз аналогів;
5. Визначити композиційне та графічне рішення для власного артбуку;
6. Виготовити та візуалізувати власний артбук з піктограмами;
7. Виконати верстку готового артбуку.

Апробація результатів дослідження: за темою роботи опубліковано тези доповіді на тему «Піктограми як графічний засіб сприйняття пікчербуку дітьми з розладом аутистичного спектру (РАС)» Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода Наука-2025» та тези доповіді на тему «Творча практика створення артбуку, як засіб розкриття потенціалу особистості автора» у збірці матеріалів ІІІ міжнародної науково — практичної конференції «Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології».

Структура пояснювальної записки складається зі вступу, 3 розділів висновків, списку використаних літературних джерел і додатків. Обсяг роботи становить 96 сторінок, 13 ілюстрацій та літературні джерела. За темою роботи опубліковано 2 тези доповіді на конференціях.

РОЗДІЛ І
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДИЗАЙНУ АРТБУКУ

1.1. Історія виникнення артбуку

Історія артбуку пов’язана з еволюцією і розвитком мистецтва в цілому. Всі візуальні елементи мистецтва, літератури, кіно, творчі видання історично пов’язані один з одним.

Історія артбуку залежала та перетинається з історією книг. На створення та визнання книг впливали різні течії, особливо абстракціонізм, футуризм, кубізм, експресіонізм тощо.

Кожним наступним десятиліттям артбуки ставали популярними серед різних медіа-всесвітів, а саме у: фільмах, відеоіграх, коміксах тощо. Вони стали важливими для шанувальників, з їх допомогою покращують знання в певній галузі.

Витоки артбуку простежуються від рукописних книг княжої доби (середньовіччя — XVIII ст.) — «Остромирове Євангеліє» 1057 року *(див. рис. А.1)*. Вона є найвидатніша пам'яткою старослов'янського письменства. Незважаючи на те, що рукопис складається з доброго пергаменту, є аркуші із зашитими розрізами та з дірками, які були в аркуші ще до написання тексту.

Особливістю оформлення Євангеліє є яскраве розфарбування ініціалів зеленою, червоною, блакитною, білою фарбами та обведення золотом. Особливі малюнки та комбінації кольорів. Заголовні літери відображають голови хижих птахів та фантастичних химер. Людські обличчя вміло вписані у складні геометричні орнаменти ініціалів.

Оформлення Євангеліє стає артбуком, бо візуальна частина не просто ілюструє, а й розтлумачує текст та виникає єдиний мистецький простір. В межах цілісної книги кожна сторінка йде окремо, але мистецьке поєднання вражає.

Як самостійний жанр, артбук пов’язують із творчістю англійського поета та гравера Вільяма Блейка (1757-1827 роки), він гармонійно поєднував поезію та ілюстрації. Малюнок розкривав прихований сенс віршу. Художньому

оформленні книги «Пісні невинності» Вільяма Блейка інтеграція тексту, образу й форми розкрила нові горизонти сприйняття та відтворення на художньому полотні. Це активно почало розвиватися на початку ХХ століття в оточенні авангардистів.

Розробив метод гравірування, а саме: друкував текст і малюнок разом та в ручну їх розмальовував аквареллю. За життя був маловідомий, але зараз визнаний одним з оригінальних митців Великобританії. Відомий своїми гравюрами до «Книги Йова», «Божественної комедії» Данте та власними книгами. Закладення ранніх паростків розвитку артбуку у поєднанні тексту з малюнком.

У художній системі авангардизму книга — це матеріальний об’єкт, який є важливим інструментом авторського самовиразу, де живописне мистецтво стикається з літературним.

На початку ХХ століття відбувається радикальна революція у мистецтві, відмова від реалізму, екскременти з новими формами та ідеями. Течії — кубізм, футуризм, фовізм, сюрреалізм, які прагнули змінити сприйняття реальності. Акцент закріплено на динаміці, формах та кольорах.

Олександр Костянтинович Богомазов (1880-1930 роки) — представник світового авангарду. Увійшов до історії українського мистецтва як один із фундаторів національного кубофутуризму. Він дослідив і розробив концепцію «спектралізму», де живопис розглядався як динамічна взаємодія спектральних кольорів та світлових променів. Довів, що колір — це енергія, яка формує простір. Богомазов облишив вагомий спадок, він поєднав новаторську техніку, теоретичне обґрунтування та всебічне розуміння живопису як незалежної мови мистецтва.

Бурлюк Давид Давидович (1882-1967) пройшов періоди захоплення імпресіонізмом, неопримітивізмом та іншими течіями. Став ідеологом радянського футуризму у живописі та літературі.

«Батько українського футуризму» Давид Бурлюк через синтез мистецтв поєднував малюнок та текст, безпосередньо у полотно вписував вірші та текст.

Створював візуальні поеми поєднуючи текст, елементи композиції, кольори та ритм картини. У полотно вписував вірші чи окремі слова, текст перетворювався на візуальний елемент. Використовував техніку колажу, поєднував яскравими фарбами газетні вирізки, тексти, текстильні матеріали.

Французький видавець Амбруаз Воллар (1866-1939) розпочав жанр «Книга художника» — розкішні, оздоблені видання, які об'єднували гарну поліграфію та графіку відомих мистців. Саме цей жанр мав величезне значення у розвитку артбуку.

Воллар перевернув звичайну торгівлю живописом у професійну діяльність. Зрозуміла та професійна допомога художникам зробила талановитих митців відомими. Через його підтримку художники отримували фінансову незалежність та визнання. Цінні джерела інформації тієї епохи є мемуари Воллара *(див. рис. А.2)*.

Його перша робота — поема Поля Верлена «Паралельно» з ілюстраціями П'єра Боннара (1900 рік). Воллар залучив художників до книжкової графіки, які раніше не займались ілюстрацією. Переплелись оригінальне друковане мистецтво та новий стандарт синтезу літератури.

Амбруаз Воллар окрім чужих творів сам писав біографії та мемуари художників, які є цінними історичними джерелами:

- «Сезанн»;
- «Ренуар»;
- «Дега».

«Спогади торговця картинами» є його головною автобіографічною працею, де він описує зустрічі з Гогеном, Моне та іншими майстрами того часу.

Найвпливовіший представник поп-арту та концептуального мистецтва, видатний американський художник, графік, фотограф та режисер Ед Руша у 1963 році випустив книгу «Twenty-Six Gasoline Stations», вона вважається одним з першим прикладів тиражованого артбуку.

Книга складалась з 26 чорно-білих фотографій автозаправних станцій на маршруті 66 між Лос-Анджелесом та Оклахомою з підписами. Все

демонстративно виконано у повсякденному стилі. У квітні 1963 року вперше вийшла книга «Twenty-Six Gasoline Stations» тиражом у 400 екземплярів, з часом декілька разів перевидавалась.

В сучасності артбук став важливим засобом художнього висловлювання в Україні. Він набув форми арттерапії та відголосу на суспільно-політичні події. В кінці XX ст. — на початку XXI ст. набув популярності, як окремий жанр.

Згодом, ході історії, під впливом авангардних течій XX століття, книги художників приймали будь-яку можливу форму, розмір та зміст, були у кожному популярному мистецькому жанрі XX століття [28].

Львівські художники Роман Романишин та Андрій Лесів заснували у 2008 році творчу майстерню «Аґрафка». Вони вже з 2000 років працюють у сфері книжкового оформлення та ілюстрацій, спеціалізуються на графіці, живописі, ілюстрації та дизайну. Починали з оформлення обкладинки книжок, зараз повністю займаються ілюструванням та графічним опрацюванням книжки.

У своїй роботі художники поєднують різні техніки, жанри, інструменти, методи та видають цікаві результати. Найчастіше створюють елементи ілюстрацій у тактильному матеріалі, а саме: полотно, дерево, папір. Графіку використовують в різноманітних варіаціях.

Творча майстерня брала участь у оформлені понад п’ятдесяти книжок, серед них є і артбуки. До артбуків художники готували цілісний графічний образ. Серед них книжки українських та польських письменників Грицька Чубая, Богдана-Ігоря Антоновича, Віслави Шимборської та інших.

Один з відомих артбуків «Я так бачу» у «Видавництві Старого Лева» це не просто артбук, а пізнавальна книга-картинка (non-fiction) від творчої майстерні «Аґрафка» *(див. рис. А.3)*. Крім дослідження теми зору — як влаштоване око, аналізується філософське розуміння того, що ми бачимо і що залишається невидимим. Художники за допомогою сучасного графічного мистецтва пов’язали візуальне зображення з пізнавальним текстом.

«Я так бачу» здобула Гран-прі конкурсу «Найкращий книжковий дизайн» на Книжковому Арсеналі у 2018 році. Творча майстерня на сьогоднішній день активно розвивається та працює.

Потужний інструмент візуальної рефлексії, що висвітлює історичні зрушення, аналізує травми та створює культурну пам’ять. Саме такі видання — артбуки, стають щоденниками подій. Поєднуючи графіку, фото та текст фіксують та висвітлюють гострі соціальні теми.

Під час масштабних суспільних потрясінь візуальна мова артбуку стає платформою для дискусій та нових культурних сенсів. У суспільно-політичній події, артбук – це не просто книга, це «живий» документ, який передає емоції та зберігає художній відбиток історії.

Найвідоміший сучасний український ілюстратор Сергій Мардюков народився 1980 році в місті Донецьк. Його роботи мають характерний графічний стиль та постійно з’являються на сторінках провідних світових медіа.

Почав Сергій працювати ілюстратором у 2011 році. Його стиль вирізняється мінімалізмом, вдалим застосуванням кольорів, глибиною та емоційною наповненістю.

Його роботи відзначені професійними нагородами, зокрема 3x3 Mag**,** AIGA The Eye on Design**,** та здобули «срібло» на European Design Awards 2025.

Видатні проєкти Сергія Мардюкова:

- Артбук «KYIV by Sergiy Maidukov» (2021 рік) — візуальна історія Києва *(див. рис. А.4)*;
- Артбук «Заграва» (2024 рік) — відображає події повномасштабної війни, замальовки з Бахмута, Києва та інших міст у період вторгнення та до 2023 року *(див. рис. А.5)*;

В Україні спеціалізовані видавництва і творчі майстерні, що зосереджені на книжковому дизайні займаються розробкою, дизайном та виданням артбуків. Задля перетворення артбуку на самостійний мистецький об’єкт майстри

приділяють особливу увагу до візуального наповнення: вибору матеріалів, верстки, ілюстрацій, колажів та дизайну обкладинки.

Через розвиток мистецтва та соціуму артбук видозмінився та пройшов трансформацію від інструмента митця до самостійного мистецтва та комерційного продукту.

В сучасному світі з зібрання ілюстрацій переріс у потужний інструмент культури, самовираження та маркетингу. Сучасні артбуки, які презентують творчі майстерні, вражають своєю оригінальністю як форми, так і змісту [51]. Поєднав естетику, інтерактивність та глибокий контент, став частиною індустрії відеоігор, кіно, розвитку на навчання.

Грунтовні перетворення, поява новаторських ознак і властивостей в мистецтві найяскравіше проявилися на зламі XX — XXI ст. [48].

Історично важливим є те, що різні епохи артбук фіксує та актуалізує культурну спадщину. Інструмент натхнення та розвитку кожного століття досліджує, переосмислює теми через візуальне мистецтво.

1.2. Особливості визначення та класифікації артбуку

В англійській мові є два поняття для означення мистецької книги: artbook та artist’s book. Artbook — це видавництво про мистецтво. Artist’s book (це саме артбук) — це витвір мистецтва, який виступає у формі та функції книги.

Поняттям «артбук», вочевидь, варто позначити всю сукупність книжкових видань, які виходять за межі стандартів, пропонують принципово новий погляд на книгу як явище, якому властива пластичність форм і змісту для передачі певної інформації, ідеї і смислів [3].

Видавничі стандарти не обмежують артбук. На нього впливає лише креативність автора. Створення унікального твору відбувається у співпраці письменника та художника.

Свобода вибору творчих елементів та інструментів робить артбук мистецьким об’єктом, це проявляється в колажах та ілюстраціях, матеріалах, верстці та дизайні.

Видавати артбуки можна різними тиражами. Для музею тиражування не потрібно, але якщо необхідна доступність до людей, то примірників може бути безліч. Видання являється не періодичним та відкриває простір для жудожникіх та дизайнерських експериментів [37].

Поєднуючи естетичну цінність з інформаційним наповненням, артбук дозволяє автору траслювати власний світогляд, а читачеві — глибше зануритися в контекст художнього твору, в умовах посилення уваги до незалежного мистецтва та авторських проєктів [45].

Якщо треба створити цікавий та креативний витвір необхідно:

- використовувати нестандартні матеріали;
- створити в незвичайний спосіб зміст;
- переосмислити устрій та форму книги;
- зрозуміти функцію книги.

Артбук зазвичай містить ілюстрації, додаткові матеріали, які пов’язані з творчим процесом. На нього не впливають видавничі стандарти. Різноманітність ілюстративних стилів у артбуку задовольняють потреби різних вікових груп.

Найчастіше артбук плутають з ілюстрованими книгами, зінами, коміксами та виданнями, які нестандартно оформлені. Дійсно в них є багато спільного, а саме: креативні ідеї, творче рішення в оформлені видання. Проте є значні відмінності.

Ілюстрована книга — це книга з ілюстраціями, яка на відміну від артбуку відповідає видавничим стандартам та формату книги *(див. рис. А.6)*. Не має нестандартних концепцій змісту та відсутні жодні експерименти з матеріалами.

Зін візуально нагадує маленький журнал *(див. рис. А.7)*. Він буває періодичним та неперіодичним, має вигляд ілюстрованої книги, альманаху, фотоальбому чи журналу. В сьогоденні, зіни та артбуки належать до незалежних альтернативних форм видань, що є винятковими за змістом і формою та відображають світогляд автора [36].

Проте їх різнить те, що зін завжди розповідає історію, зміст має пріоритетне значення. Для артбуку головне візуалізація, а саме: дизайн, матеріали, форми тощо. Він про самовираження, ідею та позицію.

Комікс є ілюстрованою книжкою, в якій більшу частину сторінок займають картинки з коротники текстами, що утворюють зв'язну розповідь з допомогою яких ведеться оповідання [20]. Він відрізняється від артбуку відсутністю експериментів з матеріалом *(див. рис. А.8).* Деякі художники коміксів створюють текст самі, деякі співпрацюють із письменниками [5].

Артбуки класифікують за функціональним призначенням, способом створення та концепцією. Це мистецькі книги, які передають ідеї через візуальні образи та винятковий дизайн.

До основних видів відносять:

- скетчбук (книга начерків) — це блокнот чи альбом з якісним папером, який використовується для замальовок, ескізів та творчих ідей, він зручний для фіксації натхнення для творчих людей;
- тревелбук (книга подорожей) — це особистий блокнот чи щоденник, призначений для висловлювання думок, емоцій, вражень, зручний для структурування поїздки за допомогою квитків, карт, фотографій, засушених квітів, малюнків тощо;
- поп-ап бук (об'ємна конструкція) — це книга з об'ємними (3D) паперовими конструкціями, рухомими деталями та панорамами, у книзі техніка «раптової появи» створює ефект живої ілюстрації;
- презентаційний артбук (портфоліо, проект тощо).

За творчим процесом та призначенням артбуки поділяються:

1. Експериментальні, вони використовуються для тестування технік, матеріалів та кольорових рішень.
2. Щоденники які систематично фіксують творчі ідеї, думки тощо.
3. Тематичні, вони присвячені окремій темі, образу або концепції.
4. Презентаційні або професійні, створюються для вираження думки стосовно окремого товару або послуги.

Стиль тексту може бути різним, а саме: простий, ліричний, ритмізований або повільно розповідаючий. Артбук можна класифікувати з різних точок зору, що висвітлює його унікальність, креативність та різноманітність. Художник під час творчого процесу експериментує з дизайном та розкриває своє сприймання світу.

Від потреб соціуму та цілей автора залежить вибір типу артбуку. Казкові зацікавлять дітей своєю фантастичністю, навчальні розвивають творчий інтелект, про тварин розширять знання про довколишній світ.

Ілюстрації в артбуці можуть бути виконані різними техніками: малюнками, фотографіями, колажами тощо. Також можуть використовуватися різноманітні стилі малюнків, від реалістичних до абстрактних. Креативне та ретельне застосовування візуальних ефектів значно покращує вміст, захоплює та запам’ятовується читачу.

Вагому роль у передачі інформації в артбуці відіграє зображення та візуальний досвід. Потужний вплив мають ілюстрації, саме через них у читача здійснюється розвиток та виникають власні емоції та фантазії.

Найчастіше зараз використовуються інноваційні підходи до ілюстрацій, включаючи в себе використання комп’ютерної графіки, анімації, інтерактивних елементів та інших технологій. Від класичного малюнку до сучасних цифрових технологій. Автор експериментує з різноманітними засобами задля створення унікальної ілюстрації. Читач сприймає артбук по попереднім критеріям: колір, його насичення, форма, стиль [24].

Візуально-комунікативні характеристики ілюстрацій формувались з часом та позитивно впливали на розвиток дітей, а саме:

1. Розвиток мовлення — ілюстрація допомагає розуміти текст та розширює словниковий запас.
2. Розвиток творчості та уяви — ілюстрація стимулює уяву, дозволяє фантазувати та створювати власну історію.
3. Розвиток когнітивних навичок — ілюстрація розвиває логічне мислення, спостережливість.

4. Розвиток зацікавленістю читанням — ілюстрація розширює цікавість, захоплення та позитивне ставлення до артбуку.

Ілюстрації можуть розширювати інтерпретацію тексту, додаючи нові шари смислу та глибини [11]. Використовують різні техніки мистецтва для створення ілюстрацій, настрою та атмосфери оповідання.

Сучасні артбуки не обмежуються лише цифровими малюнками, а саме є 3D-моделювання, малювання на планшеті, фотобашинг.

Традиційні матеріали, які використовуються під час створення артбуку:

- акварель;
- олія;
- акрил;
- вугілля;
- маркери;
- лінери, тощо.

При створені артбуку з використанням змішаних технік витвір мистецтва ніби оживає, на допомогу художнику приходять:

- колажі;
- аплікації;
- текстиль;
- гербарій, тощо.

Важливу роль у артбуку відіграють ілюстрації у передачі інформації та створення вражаючого візуального досвіду. Вони є вирішальним елементом та допомагають сприймати та зрозуміти твір мистецтва.

У артбуках ілюстрації ніби самі по собі розповідають історію через використання композицій, кольорів, тіней та деталей. Вони можуть викликати великий спектр емоцій — радість, сум, захоплення тощо.

Задля доповнення зображення використовують тестові матеріали, які пояснюють контекст твору. Артбук може містити статті, інтерв’ю або коментарі. Стандартів для тексту не існує. Стосовно автора тексти виступають засобами його творчої самореалізації [43]. Задля надання деталізації та пояснення

тематики, сюжету, персонажів та інших аспектів твору використовують у артбуці текстові описи, анотації, пояснення. За їх допомогою розширюється розуміння зображення та читач отримує повний образ.

Артбук — це синтетичний феномен візуальної культури, який завдяки пластичності форми та змісту вийшов за межі звичного та традиційного книговидання. Він є не тільки творчим досягненням митця, а й ефективним засобом комунікації, стимулюючи розуміння тексту через візуальні засоби.

Більш того, артбук ніби ключовий медіатор у заглибленні взаємодії з людьми через синтез візуальних та текстових зображень проходить експлікація авторського світогляду. Саме це робить закладений смисл та мету твору прийнятним.

Артбук не просто книга з малюнками, а цілеспрямований прийом для навчання та розвитку дітей, який суміщає у собі візуальні та текстові компоненти для досягнення своєї цілі. Завдяки пластичності форм виходить за межі традиційного книговидання. Актуальність артбуку зростає щодня через зміни у способах сприйняття візуальної інформації [33].

Отже, артбук — літературно-художнє видання, що зберігає форму традиційної книги або ж незначно видозмінює її конструкцію; представляє синкретичний жанр експериментальної прози, у котрому актуалізується інтермедіальний зв’язок між вербальними та візуальними компонентами у формі медіакомбінацій, а мультимодальність стає ключовою ознакою, до дозволяє поєднувати специфіку книги для читання та «книги для очей» [34].

Унікальний видавничий продукт поєднує естетичний та інформаційний аспект. Артбук заохочує та надихає допитливих митців для створення креативних та різноманітних проєктів, не заганяє «в рамки» та надає безграничні можливості для творчості.

1.3. Піктограми, як графічний засіб сприйняття артбуку дітьми з РАС

Діти з особливими освітніми потребами з певних причин не можуть засвоїти навички усного мовлення, це дуже впливає на спілкування з іншими

людьми. Кожна дитина з особливими освітніми потребами має як загальні, характерні для всіх, так і особливі [44].

Особливими освітніми потребами у дітей є:

- порушення мовлення;
- розлади артистичного спектру;
- порушення інтелектуального розвитку тощо.

Аутистичний спектр — це набір психологічних розладів, які характеризуються специфічними способами сприймання та спілкування. Розлад аутистичного спектру – це розлад нервової системи, який погіршує поведінку та комунікацію людей [25].

Для ефективного розвитку на навчання дітей, які потрапляють у цей спектр, необхідно враховувати, що вони мають свої унікальні особливості.

Різні аспекти включають в себе психологічні особливості дітей з розладами аутистичного спектру, такі як обмежені інтереси, повторюваність дій, проблеми зі сприйняття інших людей, проблеми зі сприймання соціальних ситуацій та комунікація. В різних формах та ступенях важкості ці особливості проявляються, саме це вимагає індивідуальний підхід до кожної дитини.

Діти можуть мати обмежений набір жестів та міміки, це значно ускладнює спілкування з оточуючими. Також можливі труднощі використання мови під час спілкування.

Контроль за динамікою нервово-психічного розвитку здійснюються в певні терміни, як правило, одночассно з оцінкою фізичного розвитку та стану здоров’я [1]. Розуміння основних симптомів та ознак аутизму дозволить надавати підтримку та допомогу дітям, створювати сприятливе середовище для їх розвитку та соціалізації.

Основні ознаки аутизму:

- соціальні проблеми, уникнення контактів з іншими дітьми, немає інтересу до спілкування та ігор;
- комунікаційні проблеми, затримка мовлення, повторення фраз чи слів, неадекватна реакція на запитання;

- стресова реакція, відчуття дискомфорту при зміні розкладу або незвичайних ситуаціях;
- обмеження інтересів під час заняття, дитина ігнорує та не цікавиться процесом;
- сенсорні проблеми, чутливість та незвичайні реакції на звуки, світло чи дотики.

Навколо явища «аутизм» існують числені міфи і недоречності [41]. Однією з головних характеристик дітей з аутизмом є висока чутливість до зовнішнього середовища, комунікація та розуміння мови. Тому, актуально застосовувати спеціальні методики та засоби навчання, які сприяють розвитку мовлення та взаємодії з оточенням.

Думка про те, що лікування найбільш руйнівних аспектів аутизму полягає не у вживанні пігулок, а в підтримці громади — це саме той висновок якого батьки доходили самостійно протягом багатьох поколінь [40].

Використання візуальних прийомів та засобів комунікації, таких як малюнки, символи *(див. рис. А.9)* та піктограми, може значно покращити розуміння інформації та полегшити процес навчання.

У перекладі з грецької слово символ означає «об'єднувати», «зливати», «зв'язувати»; «Знак, пізнавальна ознака» [19].

Візуальні підказки для розвитку соціальних навичок у дітей з розладом аутистичного спектру:

1. Схеми та діаграми, які допомагають дитині з аутизмом зрозуміти послідовність дій та різних ситуацій. Вони можуть допомогти дитині сформувати соціальні норми та очікування.

2. Картки та зображення допомагають розпізнати та зрозуміти емоційні вирази. жести або міміку. Це сприяє розвитку емоційного інтелекту.

3. Інфографіка допомагає зрозуміти складні концепції або послідовність дій. Інфографіка — це ілюстрації, символи, текст для візуального зображення інформації.

4. Піктограми та символи корисні для розуміння послідовності дій або взаємодії. Дитина з аутизмом зрозуміє дії в різних соціальних обставинах.

Через пізновательну та емоційну сфери розвитку комунікація може мати різні форми: мовлення, погляд, текстові повідомлення, жести, вираз обличчя, дотик, жестова мова, піктограма, малюнок, додатки з символами та пристрої для генерації мовлення тощо [47].

Піктограми – це картинки-символи, за допомогою яких без слів зрозуміло, що мається на увазі. Прикладом піктограм є дорожні знаки *(див. рис. А.10)*, які в усьому світі є однаковими, незалежно від країни. Також вказівники в громадським місцях, знаки на ярликах одягу це —– піктограми.

Візуальні підказки допомагають отримати, зрозуміти та запам’ятати інформацію. Піктограми — це універсальний засіб комунікації, це певна всесвітня «мова». Інформація передається швидше, бо людський мозок швидше обробляє візуальні образи ніж текст.

Головна особливість принципів побудови образотворчої мови полягає в створенні системи наочної візуалізації наукових знань для розвитку візуальної освіти [13].

Піктограми для дітей з особливими потребами є помічниками у висловлювані потреб та комунікації. Комунікація може мати різні форми: мовлення, погляд, текстові повідомлення, жести, вираз обличчя, дотик, жестова мова, піктограма, малюнок, додатки з символами та пристрої для генерації мовлення тощо. У складному світі, де на всіх рівнях нашаровуються візуальні, вербальні й сенсорні сигнали, раціональна візуалізація вкрай важлива [23].

Позитивне зрушення в мовленнєвому та комунікаційному розвитку дітей з розладами аутистичного спектру — це прогрес. Засоби альтернативної комунікації можуть прийти на допомогу батькам та педагогам.

Піктограми можуть використовуватися як:

- тимчасовий засіб комунікації, коли дитина ще не говорить, але у перспективі може оволодіти вербальним мовленням;
- постійний засіб комунікації, для дитини з ураженням центрів мовлення;

- засіб спрощення заохочення та стимуляції розвиток спілкування, мовлення та когнітивних функцій (символізація, формування елементарних понять);
- як підготовчий етап до засвоєння письма ти читання у дитини з особливостями розвитку.

Науковці та практики довели, що застосування піктограм прискорює розвиток мовлення у дітей з аутистичним розладом.

Система використання піктограм:

1. Необхідно усвідомити, що займатися з картками, фотографіями та піктограмами можуть діти, які розуміють площинне зображення, тобто можуть перейти від роботи з конкретними предметами до їх зображення на ілюстрації. Якщо дитина легко переходить від предмета до зображення, можна використовувати піктограми.

2. Добираючи матеріал необхідно керуватися не лише яскравістю та дизайном ілюстрації, а й враховувати вікові можливості сприйняття та уваги. Якщо вік до 3 років, то використовувати крупні кольорові ілюстрації з чіткими кордонами зображеного предмету без великої кількості деталей.

У системі роботи з особливими потребами застосовують різні методи арт-терапевтичної роботи, що спрямовані на активізацію спілкування, вираження своїх внутрішніх почуттів, розуміння емоційного стану, розвиток дрібної моторики, розширюють можливості справлятися з критичними ситуаціями, сприяють самовираженню, підвищенню рівня самооцінки, соціальній адоптації та успішній інтеграції в суспільстві [10].

Перша зустріч у дитини з аутистичним розладом з піктограмою повинна бути зрозумілою та співпадати з зображенням, наприклад піктограма «їсти» або «сісти» співпадати з відповідною дією на зображені. Потім потрібно автоматизувати та закріпити знання у різних ситуаціях.

Дитина приходить до розуміння, що «їсти» можна і торт, і кашу, і цукерку. Їсти можна дома, у бабусі в гостях, у кафе. Сісти дитина може на стільчик, крісло чи диван, а приміщення теж може буте різним. Таким чином відбувається

генералізація понять. На цьому етапі дитина вчиться обирати з двох та більших зображень бажане.

Після розуміння значення піктограм необхідно переходити до будови речень. Важливо починати зі словосполучень «я хочу» або «я бачу», потім додавати прикметники та дієслова «Я хочу шоколадне печиво» або «Я бачу білу собачку».

Важний етап — навчитися відповідати на запитання. Наприклад, «Що ти хочеш?», «Їсти?», «Що саме ти хочеш їсти?». Необхідно обов'язково озвучувати всі картинки-піктограми.

Через супроводження озвученням слів відбувається поступове зменшення візуальної інформації та перехід у класичне мовленнєве середовище. Але зрозуміло, що для деяких дітей, які мають особливі освітні проблеми, це буде неможливим. Але завдяки засобам альтернативної комунікації вони розвинуть здатність спілкування та адаптуються до життя.

Психологами доведено, що візуальний розклад:

- організовує час;
- через передбачені події знижується рівень тривожності;
- пояснюють вид діяльності та відповідний період часу;
- допомагають у переході від одного заняття до іншого.

Саме за такими принципами адаптуються книжки з піктограмами. Завдяки ним читання стає доступним дітям з діагнозом аутизм, комунікативними розладами, іншими освітніми потребами.

Піктограми доповнюють ілюстрації та визначають унікальність кожного атбуку. Підкреслюючи один одного, ілюстрації та піктограми створюють гармонічний синергетичний ефект, дозволяючи дітям насолоджуватися власним розумінням. Основною метою, є створення умов, за яких жодна дитина не почуватиметься ізольованою [14].

Також такі книжки підходять для вивчення іноземних мов та для маленьких дітей, які тільки вчаться читати. Піктограми, як візуальні підказки, у артбуці спрямовані на розвиток суспільних навичок у дітей з аутизмом. Вони

нададуть дитині візуальну підтримку, чіткість та структуру у різноманітних ситуаціях соціуму.

Артбуки з піктограмами, створені для дітей з розладом аутистичного спектру (РАС), сприятимуть навчанню, підтримують та соціалізують дітей. Діти сприймають візуальну подачу краще, ніж текстову [46].

Таким чином, в результпті багаторічного розвитку та відозмінення, артбук залишається актуальним і на сьогодні. В ньому відображається розвиток суспільства в певний період.

Піктограми в артбуці є допоміжним елементом для прийняття інформації, особливо для дітей з обмеженими можливостями. Покращення комунікації створює сприятливі умови для адаптації дітей з РАС у суспільстві.

РОЗДІЛ ІІ
РОЗРОБКА АРТБУКУ «СЕРЦЕ СПІВАЄ, КОЛИ НЕ САМ»

2.1. Особливості розвитку друкованої продукції для дітей з РАС

Дитячий аутизм – захворювання достатньо поширене [32]. Для дітей з аутистичним розладом немає відповідних програм освіти, тому затверджених підручників теж немає. Але психологи, педагоги задля інклюзивного навчання розробляють посібники.

Розвиток друкованої продукції для дітей з РАС малорозвинений, але це не просто бізнес чи творчість, це важливий інструмент візуальної комунікації та саморегуляції. Через сильне візуальне сприйняття дітей з РАС артбук —– «місток» між внутрішнім та зовнішнім світом.

Діти краще приймають та розуміють інформацію через малюнки. Артбук дозволить замінити слова:

- символами;
- піктограмами;
- фотографіями та іншим.

В Україні практичний психолог, спеціаліст з МАК, гештальт-терапії, арт-терапії, сімейної психології, дитячої психології, практичний психолог, психосоматики, сексології та РХП Наталія Ващук розробила метафоричні асоціативні карти «Світ очима особливої дитини» *(див. рис. А.11)*.

Картки розроблені для розвитку емоціональної компетентності, суспільних звичок, розуміння себе та соціального середовища. За допомогою цих карток діти з РАС краще розуміють власні почуття, виказують потреби, освоюють основи безпеки та контактування.

Метафоричні асоціативні карти «Світ очима особливої дитини» розвивають емоційну інтелігентність, соціалізацію, адаптацію та підходять для індивідуального та групового використання. Вікових обмежень та рівнів розвитку карти не мають.

Використання карток дозволяє дітям усвідомити свої емоції, співпереживання та навчитися розуміти емоції інших людей.

Аспекти розвитку у метафоричних асоціативних карток:

- емоції та почуття;
- соціальні ситуації та взаємодія;
- предмети побуту;
- основи безпеки;
- розпізнавання сенсорних відчуттів;
- жести для комунікації;
- дикі та свійські тварини;
- пори року та природні явища;
- одяг та взуття;
- види транспорту;
- харчові продукти;
- дії та рухи;
- побутові предмети;
- професії;
- кольори та геометричні фігури;
- тілесні відчуття;
- соціальні навички та манери поведінки;
- протилежності;
- дні тижня;
- групування предметів за критеріями;
- небезпечні ситуації;
- дорожні знаки та символи;
- потреби та бажання;
- транспорт та інше.

Метафоричні асоціативні карти підходять для дітей з РАС віком від 2 до 12 років. В залежності від конкретної ситуації враховуються індивідуальні особливості дитини.

Картки поділяються на вікові групи:

- 2 - 4 роки – картки з простими діями, емоціями, потребами та базовими соціальними правилами;
- 4 - 7 років — картки для розвитку соціальних навичок та правил поведінки в повсякденному житті;
- 7 - 12 років — розвиток більш складних соціальних навичок та формування уявлення про безпеку та самостійність.

Задля використання колоди прописані групові та індивідуальні техніки. Є у електронному вигляді додаткові матеріали для карток. У роботі з аутичною дитиною дуже важливо не поспішати і не випереджати події [31].

Серед друкованої продукції для дітей з РАС в Україні треба виділити онлайн видання зошитів про дружбу, для дітей та дорослих з аутизмом, мовленнєвими або комунікативними порушеннями.

Авторка посібника Валерія Кисьова-Саврасова — дитяча письменниця, філологиня, педагог та мама дитини з розладом аутистичного спектра.

Видання рекомендоване для розвитку навичок взаємодії дітей у закладах освіти, дозвіллєвих установах та у родинному колі.

За допомогою робочого зошиту розшириться спілкування, зменшиться напруженість та з’явиться цікавість до світу навколо.

До кожного слова є піктограми, зручні символи альтернативної комунікації *(див. рис. А.12).* Вони допомагають збагнути значення слів та оволодіти новими поняттями щодо комунікації. Книжка — іграшка як оригінальний за конструктивним вирішенням різновид дитячих видань є доволі ефективним засобом розумового й естетичного розвитку дітей [26].

Суспільна взаємодія — це навичка, яка продовжує розвиватися упродовж життя, незважаючи на вік. Посібник допоможе дитини доступною мовою за допомогою піктограм та ілюстрацій зрозуміти як взаємодіяти з іншими дітьми, приєднуватись до ігри, реагувати на конфлікти тощо.

Основні особливості книг для дітей з РАС:

- соціальні історії – опис типової дії (похід до школи, магазину, лікаря) та вчать алгоритму, який знизить тривожність;
- візуальна допомога — реальні фотографії, піктограми та чіткі ілюстрації;
- лаконічність та чіткість — простий та зрозумілий текст;
- врахування сенсорних властивостей — задля зацікавлення дитини використовують тактильні елементи, додаткові матеріали та щільні сторінки;
- тематична відповідальність — задля залучення до читання головними є інтереси дитини (тварини, цифри, техніка).

Завдання у підручниках чи зошитах для розвитку дітей з РАС полегшене та менше за обсягом. Іноді зовсім не схоже на завдання, які роблять інші діти.

Печатна продукція для дітей з РАС відзначається візуалізацією та зрозумілістю. Головним в ній є суспільна історія. Саме вона допомагають дитині розуміти емоції, адаптуватися до змін, вивчати правила поведінки у суспільстві.

Дитячі освітні видання цілеспрямовані на розвиток, навчання та виховання дитини із врахуванням психологічних вікової особливостей кожної дитини.

2.2. Аналіз артбуків

Артбуки мають велику популярність серед дітей та дорослих, це зумовлено відповідними причинами.

По-перше, це візуальна привабливість та естетичність. Артбуки складаються з великої кількістю ілюстративного матеріалу, фотографій та інших візуальних елементів, які привертають увагу глядача, викликають певні емоції та інтерес до аналізу та вивчення мистецтва.

По-друге, для дітей та дорослих артбуки виступають джерелом натхнення та стимулюють бажання займатися власною творчістю. Наприклад, вони можуть надихати до виконання творчих робіт шляхом малювання, також викликати думки та внутрішні міркування над красою та особливостями мистецтва, та

навіть викликати інтерес до вивчення та відпрацювання власних мистецьких навичок практичного виконання роботи.

Також артбуки мають велику цінність, насамперед навчальну. Вони можуть містити пізнавальну та цікаву інформацію про історію мистецтв, опис технік малювання, як класичних, так і декоративних та інші важливі особливості мистецтва. Тому інформація в них може бути корисною для дітей та дорослих з педагогічної точки зору та як елемент самовдосконалення. Шляхом розглядання мистецьких робіт відбувається розвиток уяви та креативності.

Велику популярність має хобі — колекціонувати артбуки та збирати власну колекцію. Цим може займатися, як професійна особа, так і звичайні люди, яким просто цікаво та подобається художнє мистецтво.

Багато поціновувачів артбуків купуючи їх, мають на меті підтримувати художників, це має важливий вплив для молодих починаючих митців, які ще невпевнені у власній творчості. Також підтримка вже сталих популярних митців дає розуміння, що необхідно аудиторії та викликає розвиток та розширення кількості продукту.

Підсумовуючи все вищенаведене, можна зробити висновок, що артбуки мають велику популярність серед осіб різного віку та допомагають поширювати та розвивати інтерес читачів до художньої культури.

Етап аналізу аналогів конкурентів перед створенням власного артбуку є важливим та корисним для ілюстратора. Вивчення ринку аналогічних та схожих артбуків дає інформацію про попит та тенденції щодо мистецького продукту. Можна зрозуміти та проаналізувати, які саме теми, стильові особливості та формати мають популярність серед читачів. Це дає розуміння, як необхідно адаптувати власний артбук під ці напрями.

Також вивчення аналогічних артбуків дає можливість оцінити на якому рівні знаходяться конкуренти на ринку. Можна зрозуміти які автори, видання існують у вашій ніші. Також визначити тему, мету, попит та цільову аудиторію.

Стане можливим зрозуміти яким чином саме ваш продукт може виділитись та перевершувати серед конкурентів. Шляхом порівняння ринку можна

дізнатися, як може ваш артбук доповнити та внести цінний та неповторний вклад у ринок. Наприклад, він може містити унікальні фотографії, авторський стиль виконання ілюстрацій, інноваційні формати та прийоми тощо.

Аналізуючи аналоги ринку конкурентів, можна визначити, які ідеї, вміст та дизайнерські рішення стали успішними, а які незадовільними. Це дозволить врахувати найкращі підходи та навчитися на помилках інших створювати високу якість свого продукту.

Отже, аналіз аналогів перед розробкою власного артбуку призведе до розуміння цільової аудиторії, попиту та тенденцій, рівня умов ринку та який унікальний внесок може принести ваш продукт.

На *рисунку Б.1* представлено ілюстрацію Ешлі Баррон до книги «Чайвала!» Пріті Бірли Махешварі. Вона передає теплу, чуттєву та легку атмосферу, у якій вдихає пряний аромат спецій, які були щойно розтерті у ступці. Гарним ефектом є візуалізація пари, що ніби «піднімається» над мискою. Створюється ефект що спеції оживають та розкриваються у повітрі.

Композиція побудована таким чином, що погляд інтуїтивно рухається шляхом диму від рук зі ступкою до обличчя дитини. У власній ілюстрації буде використано цей прийом, рух від головного героя до фону. Текст поєднаний з ілюстрацією органічно, а текст «tuck tuck tuck!» додає динаміки та «озвучує» процес.

Водночас, досліджуючи композицію, можна зауважити, що верхня частина трохи перевантажена. Це може чинити візуальний тиск на глядача. Під час роботи над власною ілюстрацією це буде уникатися, бо буде створена врівноважена композиція, для кращого сприймання глядачем.

В композиції присутня достатньо обмежена палітра спецій та вони є однаковими за розміром це зменшує варіативність та не урізноманітнює ілюстрацію. Авторська концептуальна ілюстрація спрямована на створення унікального візуального світу [27].

Власна ілюстрація буде наповнена різними за розмірами об’єктами, кольорами та формами для більш цікавої та нетипової композиції.

На *рисунку Б.2* представлено ілюстацію Ешлі Баррон «Хто є хто в Гінтерленді» для Wild Magazine. Ілюстрація виділяється своєю декоративністю. Образи птахів мають чіткі силуети, вони вдало читаються. У власній ілюстрації це буде використано, кожен об'єкт буде набувати чіткості, це пов'язано з особливостями сприйняття ілюстрацій дітей з РАС.

Пейзаж налічує помаранчево — жовті відтінки, наявні абстрактні форми, які додають глибини, а також контрасту. При цьому немає перевантаження сцени. Виділяється синій птах, тлом для якого виступають теплі відтінки, він виглядає виразно і це підсилює головну тему тексту.

Колірна гамма викликає позитивні емоції у глядача та може викликати асоціації з простором, свободою, свіжістю, теплом та природою. Кольори власної ілюстрації побудовані на основі контрасту та також будуть викликати гарні емоції у читача.

Однак, надмірна декоративність ілюстрації може брати на себе багато уваги та відволікати від тексту, тому це буде уникатися у власній розробці. Особливої уваги набувають підходи до створення ілюстрацій, що застосовуються сучасними художниками [2].

На *рисунку Б.3* представлено ілюстацію Ешлі Баррон до книги «Досить складно» Етти Канер. Ілюстрація на правій сторінці містиль стилізоване зображення квітки. Однак її можна впізнати. Збережені її ознаки та характерні особливості, наприклад вона має червоно-коричневий колір, форма подібна до зірки, наявне покриття ворсинками.

Цей прийом буде використаний у власній розробці, всі образи повинні бути впізнаваними, але стилізованими. Всі ці ознаки мають функцію приваблення комах. Тобто ілюстрація допомагає краще зрозуміти біологічні особливості, які описані в статті. Кольорова гама створена на нюансі, відсутні різкі кольори, ілюстрація є спокійною та приємною для ока глядача.

Також текст є легкочитаним на світлому однорідному фоні. Однак, власна ілюстрація буде набувати яскравих, контрастних кольорів. Це пов'язано зі сприйняттям зображень дітей з РАС.

У ілюстрації також присутні певні недоліки, бо наявна декоративна надмірність. Наприклад, квітка виглядає дуже фантастично, може зменшуватися наукова правдивість для певних читачів.

Також немає акценту на мухах, вони губляться, хоча саме про них йдеться мова в тексті. Якщо б їх виділити засобами художньої виразності, ілюстрація б була більш доповненою та завершеною і більше б відповідала тексту. Власна ілюстрація буде набувати акценту за допомогою кольору, на головному герої.

На *рисунку Б.4* представлено розгорт книги «Білосніжка» з піктограмами для дітей з РАС, видавництва «ДивоГра». Цей розгорт має цікаву та важливу побудову, яка дозволяє одночасно сприймати сюжет та образи дитиною.

Ліва сторінка містить піктограми та адаптований для сприймання дітей з РАС текст. Ця особливість дає чітке та доступне розуміння послідовності подій, які розгортаються, можна сформувати причинно-наслідкові зв’язки та структурувати інформацію, що є важливим для дітей з особливостями сприймання та розвитку.

Права частина містить ілюстрацію, яка доповнює текст та піктограми. Присутній контраст між легким образом Білосніжки та злою відьмою. Таким чином, емоції героїв виразні та зрозумілі для сприймання дітей з РАС. Варто відмітити, що в розгорті поєднано простоту та деталізацію.

Тому сторінки є доступними для розуміння, при цьому захоплюючими, що є важливим фактором для дитячого артбуку. Особливості композиційого рішення артбуку, де є піктограми, адаптований, текст та ілюстрація, є продуманими та обґрунтованими сприйманням дітей з РАС. Тому це буде використано для розробки власних розгортів артбуку.

Також, ілюстрація містить певні негативні моменти. Наприклад, ілюстрація дуже насичена, саме це може стати проблемою для сприйняття розгорту певною частиною дитячої аудиторії. Це випливає з того, що діти з РАС часто чутливі до емоційних образів. Тому виразна міміка, гримаси, загрозливі пози героїв можуть налякати дитину, викликати тривогу або відчуття дискомфорту.

Через це ілюстрація вже не допомагає зрозуміти та підкреслити сюжет, а може відволікти читача. Тому під час розробки власного артбуку буде враховано те, що емоції героїв повинні бути виразними. Однак, має бути міра, щоб можна було підтримувати розуміння та дитячий інтерес, а не викликати негативні та небажані емоції.

Аналіз розгортів артбуків сформував розуміння, що всі вони демонструють професійний рівень виконання та мають переважно сильні сторони, такі як авторський стиль, якісна верстка, доречні ілюстрації. Проте, є моменти, які є критичними для сприймання дітей з РАС. Загалом видання є привабливим продуктом для читачів, завдяки гармонії між текстом та ілюстраціями. Ефективне генерування ідей допоможе впоратися з поставленими завданнями [30]. Але потребує більшої адаптованості для різних категорій осіб.

2.3. Розкриття композиційної ідеї та візуальних підказок

Враховуючи специфічні психологічні особливості дітей з РАС, було необхідним розробити композиційну ідею та візуальних підказок. Артбуки, які поєднують адаптований текст, піктограми та ілюстрації допомагають дітям з особливостями розвитку краще розуміти сюжет, причинно-наслідкові зв’язки, послідовність та розвивати розуміння емоцій, навички комунікації та соціалізації. Тому, для покращення розвитку, адаптації дітей до навколишнього світу є важливим використання графічних символів.

Візуальними підказками в артбуках виступають піктограми. За допомогою них відображається послідовність дій та відбувається сприйняття сюжету. Разом з ілюстраціями піктограми створюють гармонію і дозволяють дітям насолоджуватися та розуміти розповідь.

Під час розробки артбука необхідно розуміти, що кожна дитина має унікальність, тому важливим є адаптація візуальних підказок з урахуванням індивідуальних потреб. Спеціальну підтримку та умови для навчання і розвитку можна створити для дітей з РАС за допомогою артбуку з піктограмами. Тому, що саме візуал сприймається набагато легше та краще, ніж текстова частина.

Під час виконання оригінал-макету артбуку було виконано піктограми. Особливістю цих піктограм є те, що кожна відповідає слову у реченні.

Перше адаптоване речення для дітей з РАС: «У морі в коралах жив краб Бен». Для слова «море» було створено піктограму з зображенням моря за допомогою простих графічних елементів. У верхній частині візуальної підказки зображено сонце з променями. Воно уособлює ясний день, навколо теплий та відкритий простір. Нижче відображено море хвилястими лініями. Вони передають рух води за допомогою ритму. Створюється відчуття морського рельєфу. Уся композиція завершена та універсальна, легко розуміється і також може використовуватися як позначка або символ (див. рис. 2.1, а).

Наступна піктограма означає слово «корали». У центрі зображено основна ознака поліпа — розгалужені гілки коралів, які ростуть на морській глибині та разом утворюють коралові рифи. Використано округлі та плавні лінії, за допомогою яких форма виглядає гармонійно та органічно. Піктограма передає зображення корала, який є частиною морського середовища, може вважатися символом краси і неповторності світу океану (див. рис. 2.1, б).

Якщо проаналізувати піктограму до слова «жив», стане зрозумілим, що вона створена на асоціації до слова дім, житло. Бо будинок символізує місце мешкання людини, де людина перебуває в комфорті. Під час глибокого аналізу цієї візуальної підказки є зрозумілим, що закладена ідея тепла та укриття. Тому, саме для передачі та розкриття слова «жив» використано універсальний символ мешкання та існування (див. рис. 2.1, в).

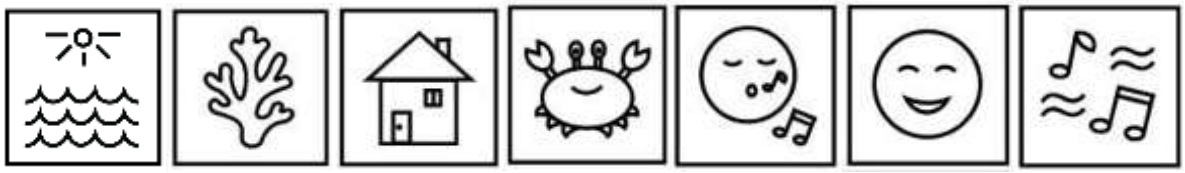
Наступна піктограма розкриває словосполучення «краб Бен». Це пряме зображення морського мешканця, образ легко впізнається. Характерними рисами є округле тіло, усмішка, підняті клешні та маленькі трикутні ніжки. Образ краба дружній та доброзичливий (див. рис. 2.1, г).

Дана піктограма означає слово «співав». На ній зображено стилізоване обличчя з відкритим ротом та заплющеними очима, а поруч розташовано ноти. Саме відкритий рот передає процес співу, а ноти уточнюють зображення. Було обрано відобразити заплющенні очі саме для того, щоб підкреслити емоційність

та процес занурення під час створення музики. Образ вважається простим та зрозумілим (див. рис. 2.1, ґ).

При погляді на піктограму до слова «веселі», можна побачити усміхнене обличчя. Відображено заплющенні очі, щоб підкреслити щирий сміх та природній вираз обличчя при відчутті радісних емоцій. Піктограма має простий вигляд та її можна впізнати та зрозуміти незалежно не враховуючи контекст (див. рис. 2.1, д).

Ця піктограма має відноситься до слова «пісні». Ноти є символами мелодії та ритму, вони є основою будь-якої пісні, незалежно від жанру. Символи передають мелодію та ритмічне звучання. Навколо них відображено звукові хвилі, які наче лунають під час музики (див. рис. 2.1, е).

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.1 – піктограми: а – «море»; б – «корали»; в – «жив»; г – «краб Бен»; ґ – «співав»; д – «веселі»; е – «пісні»

Наступна піктограма розкриває слово «ранок». Візуальна підказка є символом початку нового дня. Зображено сонце, яке виглядає з-за хмари. Воно передає процес сходу, коли закінчується ніч та настає ранок. Хмара додає різноманітності та природності, тому що ранок може бути не тільки ясним, а також хмарним чи затуманеним (див. рис. 2.2, а).

Чергова візуальна підказка розкриває слово «мешканці», тобто вона символізує живих істот у певному середовищі. Зображено дві риби, мешканців морського середовища, які співіснують разом. Хвилясті лінії створені для об’єднання піктограм за однією стилістикою, в також підкреслюють водний простір (див. рис. 2.2, б).

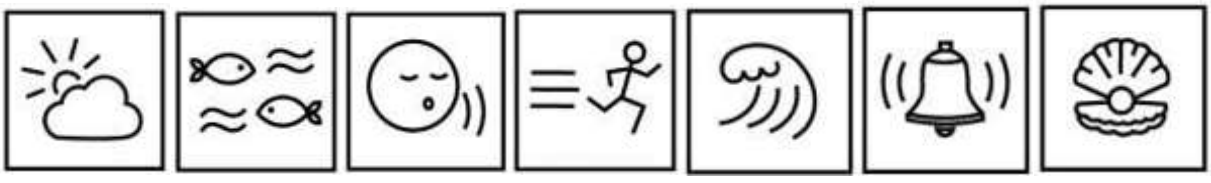
Розглядаючи піктограму до слова «голос», можна побачити процес звукового звучання. Зображено обличчя з заплющеними очима та відкритий рот. Дуги поруч з лицем показують напрямок поширення звуку та силу. Візуальна підказка передає джерело звуку, який виходить з виконавця (див. рис. 2.2, в).

Наступна піктограма відноситься до слова «стрімкий». Візуально було передано динаміку та швидкість. Зображено силует людини, яка має невеликий нахил корпусу вперед. Вона виглядає активно та рішучо. Ліворуч від людини — три лінії, вони підкреслюють швидке пересування, ніби людина залишає слід від руху (див. рис. 2.2, г).

Ця піктограма відноситься до слова «хвиля». Стилізована форма нагадує морську хвилю, яка піднялася. Піктограма динамічна, вона передає енергію природи та силу води. Внутрішні вигнуті лінії показують коливання та напрямок руху води (див. рис. 2.2, ґ).

Чергова візуальна підказка розкриває слово «дзвінкий». Відображено дзвін, який виступає джерелом звуку. Лінії з обох боків показують напрямок його поширення. Звук ніби розширюється навколо і привертає увагу до дзвона (див. рис. 2.2, д).

Розглядаючи піктограму до слова «перлина», можна побачити симетричне зображення мушлі з перлиною, яка є скарбом глибини моря. По краям мушлі присутній природний рельєф. Перлина по центру привертає до себе увагу та виглядає унікальною (див. рис. 2.2, е).

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.2 – піктограми: а – «ранок»; б – «мешканці»; в – «голос»; г – «стрімкий»; ґ – «хвиля»; д – «дзвінкий»; е – «перлина»

Для відображення словосполучення «одного дня» необхідно було показати певний момент і виділити його у часі. Для цього було створено зображення календаря з акцентом у вигляді позначення галочкою особливого дня. Це зображення символізує певну важливу подію (див. рис. 2.3, а).

Ця піктограма відноситься до слова «виступати». Вона показує процес публічного виступу перед аудиторією глядачів. Є головна фігура з мікрофоном та три другорядних, які уважно слухають. Тобто один говорить, а інші слухають, присутня певна ієрархія (див. рис. 2.3, б).

Наступна піктограма відноситься до слова «помилився». Зображено трикутник зі знаком оклику всередині, його можна вважати універсальним засобом привернення уваги. В нашому контексті він означає те, що щось вийшло помилково. При погляді на знак присутнє відчуття тривоги чи критичності. Піктограма легко розуміється та передає ідею помилки (див. рис. 2.3, в).

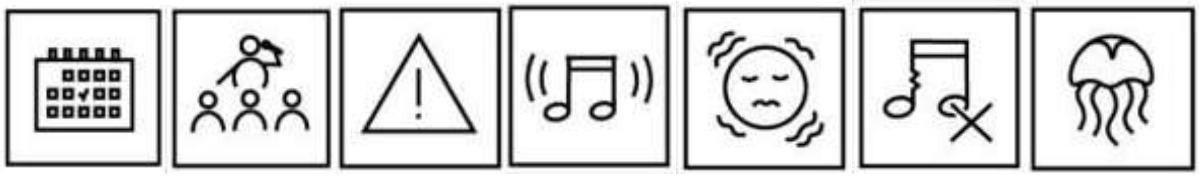
Чергова підказка розкриває слово «нота». Зображено пізнавальний символ звуку. Знак ноти є універсальним для вираження мелодії. Присутні вигнуті лінії з обох боків від символа для підтримки стилістики піктограм та демонстрування напрямку поширення звуку. Нота є знаком одиниці звуку, творчості та музичної емоційності (див. рис. 2.3, г).

Ця піктограма відноситься до слова «тремтіти». По центру відображено обличчя з заплющеними очима, рот позначено хвилею, щоб показати стан вираженого дискомфорту. Навколо зображено хвилясті лінії, вони підсилюють відчуття тремтіння від страху або хвилювання через певну подію. Тобто, піктограма передає напруження та нестабільність (див. рис. 2.3, ґ).

Наступна піктограма відноситься до слова «зіпсовано». Було обрано відобразити знак ноти з перекресленням та ламаною частиною, щоб створити певне порушення, ніби звук вже не може звучати правильно та чисто. Саме перекреслення підсилює стан пошкодження (див. рис. 2.3, д).

Чергова візуальна підказка розкриває слово «медуза». По центру зображено морську істоту — медузу. Верхня частина тіла нагадує форму купола.

Щупальця прикріплені до нього і нагадують плавні лінії. Образ медузи можна легко впізнати та є універсальним символом (див. рис. 2.3, е).

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.3 – піктограми: а – «одного дня»; б – «виступати»; в – «помилився»; г – «нота»; ґ – «тремтіти»; д – «зіпсовано»; е – «медуза»

Ця піктограма відноситься до слова «говорить». Зображено обличчя з закритими очима та відкритим ротом. Це стилізоване зображення людини, яка промовляє. Для того, щоб показати поширення звуку додано збоку три короткі лінії. Тобто піктограма передає процес комунікації або передачу інформації (див. рис. 2.4, а).

Для відображення слова «черепаха» необхідно було розробити піктограму через характерні та зрозумілі риси. По центру можна побачити панцир, який прикрашено візерунком. Від захисної оболонки розміщено плавники. Також додано невелику голову. Вона доповнює та робить образ ще більш зрозумілим (див. рис. 2.4, б).

Наступна піктограма відноситься до слова «запитує». Ліворуч зображено обличчя, воно має відкритий рот, що показує стилізований образ людини, яка щось говорить. Праворуч розміщено знак питання. Для того, щоб показати певний сумнів або пошук відповіді на питання (див. рис. 2.4, в).

Чергова візуальна підказка розкриває слово «забув». У середині обличчя зображено зубчасте коло, щоб показати певний процес мислення. Також поруч є доповнення у вигляді знаку питання, тобто є певні сумніви або нерозуміння. Разом піктограма розкриває стан, коли певна інформація втрачена та відбувається процес пригадування (див. рис. 2.4, г).

Піктограма розкриває слово «почув». Щоб розкрити та передати це слово зображено вухо, як головний символ слуху. Ліворуч від нього розміщенно дуги. Така проста композиція піктограми зрозуміла та показує процес сприйняття інформації через звук (див. рис. 2.4, ґ).

Ця піктограма відноситься до слова «засмутився». По центру зображено обличчя, яке має очі рот у вигляді опущених вниз дуг. Це допомагає створити асоціацію зі смутком чи розчаруванням та розкрити значення піктограми (див. рис. 2.4, д).

Наступна піктограма відноситься до слова «вирішив». У середині піктограми зображено обличчя з заплющеними очима та нейтральними емоціями, воно виглядає зосередженим. Лампочка з променями навколо передає знак ідеї, моменту осяяння. Зубчасте коло підкреслює процес певної розумової діяльності. Піктограма створює розуміння моменту, коли людина знайшла відповідь та прийняла рішення (див. рис. 2.4, е).

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.4 – піктограми: а – «говорить»; б – «черепаха»; в – «запитує»; г – «забув»; ґ – «почув»; д – «засмутився»; е – «вирішив»

Чергова візуальна підказка розкриває словосполучення «не співати». Центральним образом піктограми є мікрофон, який асоціюється зі співом. Проте від перекреслений лінією, що означає заборону на певну дію. Можна розуміти, як відмову від співу (див. рис. 2.5, а).

Піктограма розкриває слово «боявся». У центрі зображено обличчя, яке має яскраві емоції, а саме відкритий рот та широко розплющені очі, це показує неспокійний, тривожний стан. Хвилясті лінії навколо показують ефект

тремтіння, природну реакцію на страх. Піктограма передає внутрішнє напруження та переляк (див. рис. 2.5, б).

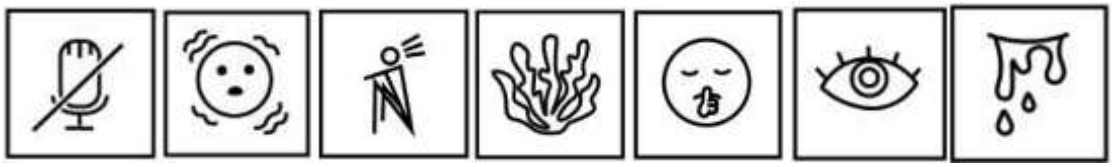
Для відображення слова «ховався» необхідно було створити простий та зрозумілий образ. У верхній частині піктограми зображено коло — це голова. Ліній нижче формують тіло, воно має нахилену позу. Таким чином створюється відчуття дискомфорту та бажання сховатися, уникнути певного контакту. Лінії біля голови створенні для того, щоб підтримати стилістику піктограм (див. рис. 2.5, в).

Чергова візуальна підказка розкриває слово «водорості». Для цього відображено стилізовану форму в якій пізнаються морські рослини. У водоростях присутня спільна основа від якої розходяться декілька хвилястих гілок. Створюється відчуття руху під водою, ніби водорості коливаються за рахунок течії (див. рис. 2.5, г).

Наступна піктограма відноситься до слова «мовчав». По середині видніється обличчя, воно не має сильно виражених емоцій. Перед ротом розташована рука, яка має жест, що означає тишу або прохання не видавати жодного звуку. Така композиція піктограми є зрозумілою та чітко розкриває слово (див. рис. 2.5, ґ).

Піктограма розкриває слово «очі». В середині композиції розташовано око, воно має чіткий контур, а також зіницю та райдужку, всі ці елементи доповнені віями. Тобто створено образ органу чуття, який легко зчитується та є зрозумілим і універсальним (див. рис. 2.5, д).

Для відображення слова «текли», необхідно було враховувати контекст. Це дієслово відноситься до очей, тому було відображено дугу — закрите око з якого витікає рідина та каплі. Тобто відбувається процес витікання (див. рис. 2.5, е).

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.5 – піктограми: а – «не співати»; б – «боявся»; в – «ховався»; г – «водорості»; ґ – «мовчав»; д – «очі»; е – «текли»

Наступна піктограма розкриває слово «сльози». По центру зображено око, воно являється джерелом емоцій. Поруч розташовано каплі, які падають вниз та демонструють сам процес плачу. Піктограма розкриває не лише пригніченний емоційний стан, а дію (див. рис. 2.6, а).

Чергова візуальна підказка розкриває слово «проходить». Для цього зображено образ людини, яка робить крок вперед. Вона має динамічну позу та показує процес пересування в просторі в певному напрямку. Таким чином розкрито ідею та значення процесу переміщення (див. рис. 2.6, б).

Наступна піктограма розкриває словосполучення «краб Лея». Це зображення морського мешканця, який має характерні риси — округле тіло, усмішку, підняті клешні та маленькі трикутні ніжки. Образ дружній та доброзичливий. Також на символі додано вії для того, щоб створити відмінність від головного героя Бена (див. рис. 2.6, в).

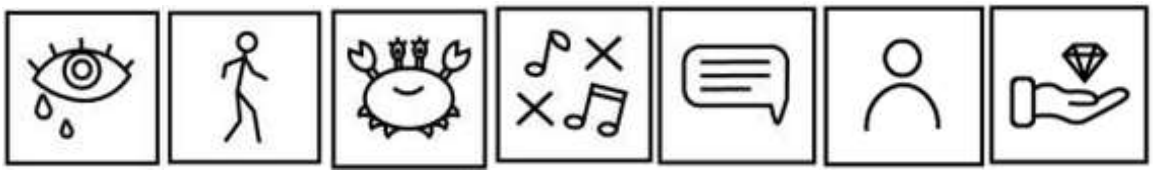
Піктограма розкриває зміст словосполучення «без пісень». Зображено музичні ноти, які є символами пісень та музики. Поруч з ними розміщенно хрести, які візуально ніби заперечують зміст музики. Тобто, піктограма показує заборону виконання пісень (див. рис. 2.6, г).

Наступна візуальна підказка розкриває слово «розповів» через символ комунікації. А саме зображено «хмару» мови, яка розкриває певний текст або зміст. Створено акцент саме на процесі передачі інформації. Піктограма є зрозумілою та розкриває зміст слова (див. рис. 2.6, ґ).

Для відображення слова «кожен», створено умовну фігуру людини, яка не деталізована і може означати будь-яку особу, незалежно від особливостей, віку

та статті. Тобто символ не виділяє когось окремо і підкреслює значення слова «кожен», як універсальне поняття (див. рис. 2.6, д).

Чергова візуальна підказка розкриває слово «дар». Відображено розкриту догори долоню, як жест пропонування або бажання щось передати. Над нею розміщено знак коштовності. При поєднанні цих двох елементів є зрозумілим образ вручення важливої речі, а саме дару (див. рис. 2.6, е).

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.6 – піктограми: а – «сльози»; б – «проходить»; в – «краб Лея»; г – «без пісень»; ґ – «розповів»; д – «кожен»; е – «дар»

Наступна візуальна підказка розкриває слово «пропонує». Знову відображено розкриту долоню, яка ніби щось передає. Але вже над нею розташовано коло, в середині якого галочка, яка відображає бажання дати пропозицію (див. рис. 2.7, а).

Для розкриття слова «разом», по центру зображено двох людей, що стоять поруч. Вони виглядають цікаво та динамічно за рахунок пози. Від них відчувається єдність та взаємна підтримка. Вони діють поруч один з одним, як один механізм (див. рис. 2.7, б).

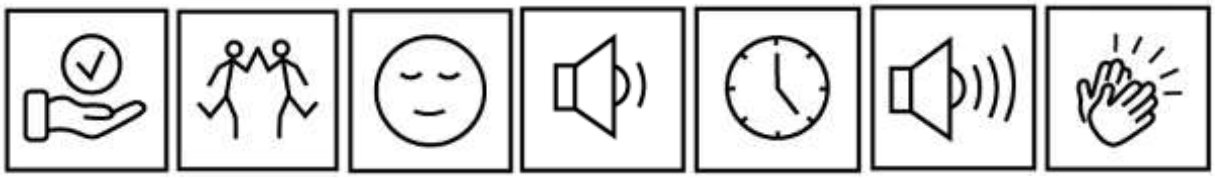
Наступна візуальна підказка розкриває слово «спокійний». Її зміст було передано через вираз обличчя. Лице містить м’яку лінію рота, а очі закриті. Піктограма розкриває процес гармонії та розслаблення (див. рис. 2.7, в).

Для відображення слова «тихо», було зображено динамік. Поруч хвиляста лінія. Образ простий та без акцентів, тому створюється відчуття невеликої гучності (див. рис. 2.7, г).

Для розкриття словосполучення «з часом», відображено годинник зі стрілками. Образ є символом плинності часу, його постійних рух. Піктограмма розкриває, що є певні зміни, які пов’язані із часом (див. рис. 2.7, г).

Для відображення слова «гучно», також було зображено динамік. Поруч вже декілька хвилястих ліній, для ілюстрування процесу збільшення гучності (див. рис. 2.7, д).

Наступна візуальна підказка розкриває слово «аплодували». Зображено дві долоні, які плескають. Навколо додано лінії, які додають динаміки та показують поширення звуку. Піктограма розкриває жест схвалення та підтримки (див. рис. 2.7, е).

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.7 – піктограми: а – «пропонує»; б – «разом»; в – «спокійний»; г – «тихо»; ґ – «з часом»; д – «гучно»; е – «аплодували»

Для розкриття слова «плавники», передано стилізований образ риб’ячих плавників. Вони розташовані в чітких впорядкованих рядах та доповненні хвилястими лініями. Для показу процесу коливання води та підтримання стилістики піктограм (див. рис. 2.8, а).

Наступна візуальна підказка відноситься до слова «клешні», для цього зображено образи клешень. Вони також розташовані в впорядкованих рядах. Мають доповнення хвилястими лініями. Для ілюстрування течії води та підтримання основної стилістики піктограм (див. рис. 2.8, б).

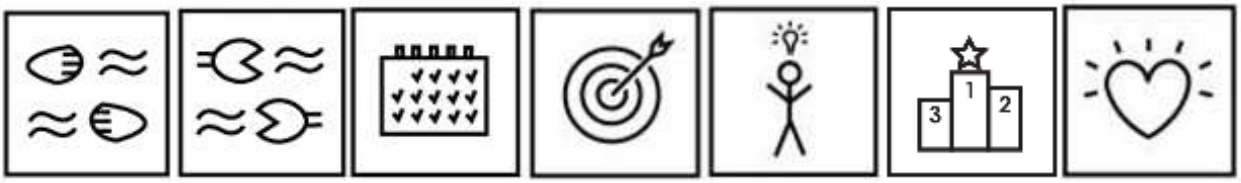
Для відображення слова «щодня», було необхідним створити піктограму, яка показує повторювальність певних дій. Для цього було проілюстровано календар, який має відмітки у вигляді галочок на кожному дні. Таким чином, розкрито певну системність та регулярність дій (див. рис. 2.8, в).

Для піктограми, яка ілюструє слово «іноді», було важливо показати випадковість подій. Тому було зображено мішень зі стрілою, яка влучила у центр. Тобто така подія відбувається не постійно, а час від часу або випадково (див. рис. 2.8, г).

Для розкриття слова «розумів», необхідно було відобразити момент появи думки. По центру розміщено стилізований образ людини, з лампочкою над головою, яка ілюструє ніби процес появлення думки або ідеї (див. рис. 2.8, ґ).

Наступна візуальна підказка відноситься до слова «головне», необхідним було виділити щось головне, пріоритетне. Тому, зображено подіум з трьома рівнями. На найвищому присутня зірка. Тобто, присутній акцент на головному (див. рис. 2.8, д).

Для відображення слова «серце», було створенно центральне стилізоване зображення серця, яке доповнено навколо лініями, для підтримки стилістики піктограм та виділити знак (див. рис. 2.8, е).

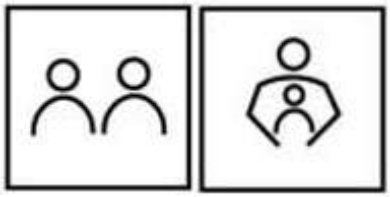

а *б* *в* *г* *ґ* *д* *е*

Рисунок 2.8 – піктограми: а – «плавники»; б – «клешні»; в – «щодня»; г – «іноді»; ґ – «розумів»; д – «головне»; е – «серце»

Для піктограми, яка ілюструє слово «поруч», було необхідним показати спільність. Тому зображено дві стилізовані фігури, для передачі ідеї присутності поруч (див. рис. 2.9, а).

Для останньої піктограми для слова «підтримує» було зображено велику стилізовану фігуру людини, в середині меншу. Таким чином передано опору та відчуття перебування в безпеці, особливо коли хтось більш сильний чи розумний являється підтримуючим (див. рис. 2.9, б).

а *б*

Рисунок 2.9 – піктограми: а – «поруч»; б – «підтримує»

Отже, під час створення піктограм було чітке розуміння важливості врахування психологічних особливостей та індивідуальності кожної дитини, для того щоб створити адаптовані візуальні підказки, які легкі для розуміння незалежно від рівня розвитку.

Отже, проаналізувавши розвиток друкованої продукції для дітей з РАС, визначені важливі особливості, які інші автори використовували при створенні свого продукту.

Під час розгляду аналогів вибрані елементи, які застосовані для створення артбуку за власним авторством. Досліджені необхідні умови задля кращого розуміння та сприйняття артбуку дітьми з РАС.

Визначена композиційна ідея артбуку «Серце співає, коли не сам» та розроблені власні піктограми.

РОЗДІЛ ІІІ
ТЕХНІЧНЕ ВИКОНАННЯ МАКЕТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

3.1. Композиційне та графічне рішення для артбуку «Серце співає, коли не сам»

Композиційне та графічне рішення є важливими аспектами для артбуку, тому що вони визначають цілісність та вплив на читача з емоційної точки зору. Композиція включає в себе гармонійне поєднання ілюстрацій та тексту на сторінках. Можна сформувати певний ритм, також акцентувати, за різними ознаками, увагу глядача.

Графічне рішення артбуку включає в себе вибір шрифту, кольорової гамми, розробити декоративні елементи та стилістичні прийоми, з метою створення естетичного та атмосферного видання, виділити концепцію артбуку. Ці дві складові при поєднанні перетворюють артбук не просто на збірку гарних картинок, пов’язаних з текстом, а продукт, який здатен розкрити авторський задум та бачення.

Якщо розглядати питання особливостей композиції на сторінках артбуку, то існують певні засоби, правила та прийоми, за допомогою яких ілюстратор «будує» розгорти. Вони виступають композиційними техніками, основою яких служать закономірності природи. Відбувається їх постійний розвиток та оновлення шляхом творчої діяльності поколінь.

Знання прийомів, правил і закономірностей композиції допоможе зробити малюнок виразнішим, але це знання зовсім не самоціль, а лише засіб, що допомогає досягти успіху [9]. Однак, інколи свідоме порушення правил композицій може призвести до творчого успіху, якщо це допомагає ілюстратору розкрити творчий задум, тобто всі випадки індивідуальні і присутні виключення із правил.

Основні правила композиції, які можна виділити: передача статики (стан спокою) та динаміки (рух), правила золотого перетину.

До прийомів композиції зазвичай відносять: передачу в зображенні симетрії та асиметрії ритму, рівновагу частин композиції, виділення композиційного центру.

Засоби композиції — це все ті складові, які необхідні для її створення. Також їх називають засобами художньої виразності. До них можна віднести поняття простору, рівноваги, контрасту, декоративності, колір, замкнутість та відкритість, цілісність і т.д.

Розглянемо поняття «ритм». Він присутній в багатьох явищах, це поняття охоплює чергування будь-яких елементів, при цьому присутня певна послідовність. Ілюстратор може створити ритм за допомогою ліній, світла та тіні або плямами кольору.

При розробці власних ілюстрацій ритм виконувався за допомогою оздоблення об’єктів декоративними елементами, а також шляхом розміщення повторюваних елементів та впорядкованості їх. Також присутнє чергування теплих та холодних кольорів *(див. рис. В.1)*.

З метою показу динаміки, напрямку дії та в цілому, щоб оживити сцену необхідно було додати динаміку до ілюстрацій. За допомогою неї можна зробити композицію більш виразною, спрямувати погляд і ніби «побачити» та продовжити певний момент у часі. Тобто ілюстрація вже перетворюється на історію, яка розкривається перед очима глядача. При розробці власних ілюстрацій рух переданий за допомогою використання декількох діагоналей на площині формату, асиметрії, також ритму та контрасту *(див. рис. В.2)*.

При створенні композиції важливо визначити, що є головним і за допомогою яких засобів можливо виділити це головне. Тобто, необхідно створити «зоровий центр» картини.

В кожному сюжеті не всі елементи є однаково важливими, є другорядні елементи, які підпорядковуються головному. Центр композиції містить в собі головних дійових персонажів, навколо яких розгортається сюжетна дія.

Композиційний центр ілюстрації повинен привертати увагу глядача. В нашому випадку головним діючим персонажем являється краб Бемн Саме

навколо нього розгортається сюжет. При розробці ілюстрацій для розгортів головного героя було виділено за допомогою освітленості, кольору та контрасту на фоні другорядних елементів *(див. рис. В.3)*.

Принцип дотримання візуального балансу є неймовірно важливим для побудови правильної та якісною ілюстрації. Існують різні види балансу, які використовуються для досягнення цілісної та візуально привабливої композиції. При власній розробці було використано найпопулярніші техніки отримання балансу — симетрія та асиметрія.

Симетрія виникає шляхом однакового розташування елементів відносно уявної осі. В ілюстрації, яка набуває симетричного балансу, прослідковується однакова візуальна вага елементів і наче присутнє віддзеркалення. Через те, що симетрія переважає у природі, більшість глядачів відчувають гармонію споглядаючи симетричний баланс в ілюстраціях. Власні ілюстрації для розгортів містять такі ключові особливості для дотримання симетричного балансу — впорядкованість та віддзеркалення елементів, статичний вигляд композиції в цілому *(див. рис. В.4)*.

Під час розробки власних ілюстрацій також було використано прийоми для створення асиметричних композицій. Асиметрія передбачає утворення умовної осі і утворення композиційних елементів з різною вагою навколо неї. При цьому одна з цих сторін містить домінанту, яку необхідно врівноважити легшими деталями.

Для дотримання балансу використовуються відмінні кольори, розміри елементів та форми. Враховуючи природну схильність людини шукати узгодженість у всіх сферах, асиметрія створює візуальну цікавість глядача до композиції. Якщо баланс буде відсутнім, це призведе до того, що очі будуть займатися пошуком противаги. Так, асиметрія спрямовує погляд та додає рух у композиції ілюстрації. При власній розробці ілюстрацій асиметрії було досягнуто за допомогою нерівномірного розташування елементів, різноманітності, динамічності *(див. рис. В.5)*.

Враховуючи природні особливості сприймання ілюстрацій глядачами, неможливо їх сприймати гармонійними та завершеними, якщо маси композиції неврівноважені. Вони повинні бути не тільки фізично виконані, а й зорово стійкими. Рівновагою вважається такий стан, при якому всі елементи мають баланс між собою. Цей стан має залежність від розподілу мас елементів відносно центру композиції.

Композиційна рівновага при розробці власних ілюстрацій досягнута шляхом гармонії в поєднанні частин, з врахуванням того, щоб жоден елемент не переважав над іншим. Вся сцена, яка розгортається в композиції, була сприйнята цілісно.

З цією метою було важливо правильно врахувати вагу, розміри, колір та розташування елементів у просторі і розташувати їх навколо візуальної осі, при цьому залишити акцент на головному персонажі *(див. рис. В.6)*.

Велике значення для композиції в ілюстрації має освітлення та колір елементів. Вони грають важливу роль та допомагають виділити центр в композиції, показати кольорове рішення та передати стан та емоції.

Освітлення визначає та уточнює простір, а саме створює глибину, підкреслює та виділяє головний об’єкт відносно другорядних елементів. Гра світлотіні дає можливість передати атмосферу, наприклад: м’яку або спокійну, чи напружену. За допомогою кольору можна передати емоції.

Поєднання освітлення та кольору дає можливість створити акценти та задати тональність. Ці елементи композиції можуть підсилювати одне одного. Наприклад, світло впливає на колір і робить його виразнішим, а колір формує характер для освітлення *(див. рис. В.7)*.

Колір — зображувальний і емоційний засіб живопису [42]. В результаті ілюстрація набуває цілісності та стає художнім образом, де кожна деталь правильно працює та має емоційний вплив на глядача.

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що вдале композиційне та графічне рішення є важливими факторами для створення

розгортів власного артбуку. Вони забезпечують цілісність та художню виразність розробленого видання.

Створення художнього твору —– це не окремий ізольований акт, а різноманітний, почасти важкий процес, який може бути розподілений на кілька послідовних стадій [21].

Завдяки правильно створеній композиції досягається гармонія, формується акцент та баланс. Водночас, графічне рішення включає в себе кольорову палітру, стиль та декоративні елементи, які підкреслюють концепцію та створюють необхідну атмосферу. У поєднанні між собою ці складові перетворюють кожний розгорт на мистецькі об'єкти, які об'єднані між собою та здатні передати авторський стиль та бачення, а також викликати емоційну оцінку у глядача.

3.2 Розробка та виконання проекту, хід та етапи виконання роботи

Розробляючи концепції першим етапом було визначення мети та завдання готового продукту. Чудова дитяча книжка з картинками — це співпраця слів та образів для створення чогось більшого, ніж кожен з них окремо [6]. Але необхідно враховувати, що артбук «Сердце співає, коли не сам» розробляється для дітей з РАС.

Аутизм — це порушення розвитку, яке зустрічається приблизно у 1% населення земної кулі [8]. Вони викликають проблеми комунікації та взаємодії з іншими людьми. Також порушення спілкування, можуть виникати певні повторювані ритуали чи рухи для заспокоєння психіки.

Розлад аутистичного спектру — є розладом нервової системи, через якмй погіршується поведінка та комунікація людей. Таким людям притаманне обмежене коло інтересів, однак вони глибоко вивчають теми, які їх цікавлять. При залученні дітей до читання не менш важливим є розглядання книжкової ілюстрації, оскільки сприйняття та усвідомлення візуального матеріалу відбувається більш активно.

Тому, враховуючи особливості дітей з розладами аутистичного спектру, ілюстрації розроблялися за основними принципами:

- ілюстраціям повинна бути притаманна чіткість та зрозумілість, відсутність зайвих деталей для спрощення сприйняття та не перевантаження додатково психіки дитини;
- повинен бути застосований контраст, об’єкти повинні мати чіткий та рівномірний контур, щоб краще розпізнавати та розуміти об’єкт, його ознаки та елементи;
- всі ілюстрації повинні бути виконані в одному стилі, це сприяє відчуттю стабільності та логічності;
- помірне використання стилізації та казковості, щоб всі об'єкти були впізнавані та наближені до реального зображення.

Діти з РАС краще та передусім сприймають візуальну інформацію з ілюстрацій. Вони важливі для розвитку комунікації та розуміння світу дитиною. Комунікація аутичних дітей пов’язана з особливостями розвитку у них пізнавальної та емоційної сфер. Візуальна інформація сприяє розвитку емоційного інтелекту, вони навчаються показувати та розуміти емоції інших людей.

Чим незвичайніші ваші ідеї, тим унікальнішою стане ваша творчість [35]. При розгляді сучасних засобів масової інформації , стало зрозуміло, що дуже мало ілюстрацій та поліграфічної продукції для дітей з РАС. Тому, доцільним було виконати розробку, яка може закрити цю прогалину.

Виходячи з цього, було сформульоване і завдання концепції, а саме: заповнити інформаційну прогалину щодо візуальної підтримки розвитку дітей з розладами аутистичного спектру, створивши ілюстрації, які допоможуть розвивати емоційний інтелект, творчі здібності та фантазію дитини, в цілому розуміння світу.

Метою є привернути увагу до інклюзивних людей, розкрити значення терапії візуального мистецтва та надати батькам, психологам, вихователям, опікунам ресурс та інструмент для розвитку дитини. Враховуючи потребу в розумінні та зростанні інтересу до теми РАС, також підвищилася частота

пошукових запитів в інтернет — ресурсах про методи та інструменти розвитку і підтримки інклюзивних дітей.

Тобто, стало зрозуміло, що створення ілюстрацій та випуск артбуку є актуальним. При цьому він може бути не тільки освітнім матеріалом, а також комерційним продуктом, який матиме попит серед таких категорій, як освітні заклади, центри дитячого розвитку, родини та психологи.

«Цільова аудиторія — це конкретна група людей, на яку спрямовані маркетингові, рекламні або інформаційні зусилля. Визначення цільової аудиторії є важливим кроком у розробці ефективної стратегії комунікації, оскільки дозволяє більш точно адаптувати повідомлення, продукти або послуги до потреб і інтересів конкретних груп споживачів» [39].

Цільова аудиторія є не чіткою, оскільки безпосередньо основною групою є діти від 4 до 18 років. Високий діапазон зумовленим тим, що кожна дитина з РАС має індивідуальний тип психологічних розладів та на різних рівнях сприймає візуальну інформацію. Додаткова аудиторія – батьки інклюзивних дітей, вихователі та педагоги, психологи, тобто ті, хто використовує матеріали, як інструмент для виконання роботи та необхідних завдань.

Після етапу формування та розкриття артбуку «Сердце співає, коли не сам», розпочалася практична реалізація творчого задуму. Процес технічної розробки оригінал-макету містить в собі велику кількість послідовних стадій, які виконувалися з креативним підходом, а також з точним технічним проєктним мисленням.

На першому етапі розробки артбуку необхідним було створити сюжет та визначити головного героя. Було написано власну цікаву історію:

«В теплому морі, серед коралового рифу жив краб Бен. Він був дуже талановитим, співав гарні підводні пісні. Щоранку Бен співав для мешканців моря. Його голос звучав стрімко, як хвиля та дзвінко, як перлина.

Але одного дня, співаючи, він помився нотою. Голос сильно затремтів, а пісня вже була зіпсована. Медуза сказала: «Він помилився?». Черепаха запитала:

«Забув, як співати?». Бен почув їх слова та засмутився. Він вирішив не співати, боявся знову помилитися, заховався у водоростях та мовчав.

Бен був дуже сумним, по його очах текли сльози. Повз проходила його подруга — краб Лея. Вона запитала: «Чого ти більше не співаєш? Всі сумні без твоїх пісень». Бен розповів, що трапилося та сказав, що більше не буде співати. Лея сказала: «Кожен може помилитися, але твій голос - дар!».

Вона запропонувала співати разом, щоб Бен не боявся. Тепер вони співають разом. Бен співає тихо, з часом гучно. Мешканці моря аплодували плавниками та клешнями! З часом Бен співав щодня. Іноді траплялися помилки. Але він зрозумів, що головне співати від серця. А Лея завжди була поруч та підтримувала Бена, підспівуючи йому.»

Далі відбувалась розробка ілюстрацій відповідно до сюжету, тому необхідним було створити ескізи. У художньому формоутворенні під поняттям ескізування сьогодні розуміють процес творчого пошуку ідеї і задуму проектного вирішення, що виконується завдяки використанню наочних моделей.

На ескізному етапі графічні засоби надають змогу швидко вносити корективи. Створюються лінійні зображення зрозумілі автору, які мають відрізнятися лаконізмом та відсутністю будь-яких ефектів, але при цьому володіти естетичними якостями та забезпечувати інформативність. На принципі наочного проектного перетворення об’єкта будується вся ескізно-пошукова робота.

Роль ескізу в пошуково — творчому процесі:

- засіб швидкої фіксації та первинної перевірки ідей;
- збереження у лаконічній формі інформації;
- вдосконалення та еволюція дизайнерських рішень за допомогою порівняння варіантів;
- засіб графічного моделювання певних неупереджених особливостей об’єкту.

Проєктування ескізів дало змогу реалізувати усі заплановані ідеї. Виконання ескізів дає змогу авторові випробовувати різні варіанти втілення ідеї,

дослідити різноманітні образотворчі засоби композиції щодо їх ефективного застосування при створенні рекламного (художнього) образу [49].

Головна властивість ескізу — це оперувати ланцюгом образних метафор, асоціацій, стилем виконання, задля формування окремого стилю. На ескізах наявні етапи пошуку композиції *(див. рисунок В.8)*.

Наступним етапом був підбір колірного рішення. Це являється важливим аспектом декоративної цілісності ілюстрації. У мистецтві вибір кольорів відіграє важливу роль у створені безпредметного емоційного фону [29]. Відчуття та емоції від неї повинні відповідати вибраній тематиці. Враховуючи це, при виробі кольорової гами були враховані асоціації та значення кольорів. Колір — це життя, оскільки світ без кольорів видався би нам мертвим [19]. Під час розробки проекту, акцент було створено саме завдяки кольоровій гамі. Психіка дитини дуже вразлива, тому кольори мають сильний вплив на читача. Наприклад, вони можуть викликати позитивні емоції, заспокоювати або викликати страх чи тривогу. Тому важливо правильно обрати кольорову гаму:

- червоний — стимулює активізацію енергії, однак необхідно застосовувати в помірній кількості, бо може викликати дратівливість;
- зелений — вважається кольором гармонії, стабільності. Він заспокоює психіку дитини, допомагає зняти стрес;
- синій — вважається пасивним кольором, знижує тривожність, може викликати бажання спати;
- жовтий — асоціюється з радістю, теплом. Покращує концентрацію на зображенні та стимулює інтелект. Необхідно застосовувати в помірній кількості, бо може призвести перевтому;
- фіолетовий — сприяє розвитку уяви, викликає фантазії;
- помаранчевий — вважається теплим та дружнім кольором. Викликає позитивні емоції гармонії та одночасно радості.

Кожен колір можна охарактеризувати за низкою властивостей. Розуміння цих характеристик допомагає визначитися з вибором кольору та комбінаціями кольорів. Лінія, колір налаштовують людину на сприйняття сюжету, який може

розвивати задум, закладений у колориті чи лінії, або контрастувати з ним, надаючи твору мистецтва більшої емоційності [16].

Наступним етапом було виконання оригінал-макетів ілюстрацій. У книзі з картинками міститься гармонійне поєднання тексту та ілюстрацій, що разом створюють цілісну історію. Текст ілюструє події, персонажів і ситуації, тоді як малюнки доповнюють та розширюють їх, додаючи візуальний контекст та емоційний відтінок. Ілюстрації можуть бути виконані у різних стилях і техніках, таких як малюнок, фотографія, колаж. Вони сприяють кращому розумінню сюжету, розвитку уяви та естетичному вихованню маленьких читачів [50]. Ілюстрації виконано традиційним способом візуального мистецтва, тобто на папері, а потім вже вони допрацьовувалися у діджиталі.

Ілюстрації завершені у професійній програмі — Adobe Photoshop. Була обрана саме ця програма, тому що вона надає широкий спектр функцій для роботи безпосередньо з кольором, також контрастом, необхідними текстурами та деталями. Завдяки чому можна завершити паперовий колаж та довести його до ідеалу. Також Adobe Photoshop дозволяє працювати з шарами, тобто додавати нові елементи поверх сканованого колажу, не спотворюючи оригінал.

Для виконання ілюстрацій перш за все, так як вони виконувалися традиційним способом в техніці колаж, необхідним було підготувати папір для потрібних елементів.

В першу чергу створювалась кольорова підкладка. Для цього спочатку аркуш щільного акварельного паперу змочувався великою кількістю води і за допомогою пензлика було нанесено плями та лінії. За необхідністю можна було наносити фарбу в декілька разів для отримання більш насиченого кольору. Така техніка малювання дозволяє створити складні та неповторні текстури *(див. рисунок В.9)*.

Наступним етапом виступало вирізання основних елементів. Спочатку велася робота зі створення фонових об’єктів. Для першої ілюстрації такими елементами виступало каміння та водорості, вони були основою композиції та доповнювали просторове середовище, також підкреслювали ознаки морської

тематики. Для другої такими елементами стали сцена, штори та колонки, які допомогли відобразити концертну атмосферу. За допомогою них стало можливо передати енергію та динаміку концерту *(див. рис. В.10)*. Потім ці елементи розміщувалися та приклеювалися на фоновий аркуш *(див. рис. В.11)*.

Далі створювався головний герой — краб. Було необхідно виконати стилізацію морського мешканця, але при цьому щоб він був впізнавальним. Тому спочатку відбувся перегляд фотокарток різних видів крабів, велася робота вивчення анатомічної побудови його частин тіла. Таким чином, було визначено, що необхідно створити та вирізати тіло, фаланги, клешні, очі. Він виконаний з кольорової підкладки червоного кольору. Обраний саме цей колір, бо він найбільш характерний для морського мешканця та привертає увагу читача, тобто виступає акцентом *(див рисунок. В.12)*.

Далі велася робота над деталізацією. Для першої ілюстрації робота була зосереджена над створенням таких елементів — мушель різного розміру, виду та відтінків, все це поєднувалося з рибами. Ці фрагменти допомогли доповнити та деталізувати композицію, також створити морську атмосферу.

В другій ілюстрації для доповнення енергійного виступу головного героя необхідним створити глядачів — риб, медузу та черепаху. Важливим моментом було створити їх так, щоб вони взаємодіяли з крабом. Тому вони слухали виступ та аплодували. Для деталізації ілюстрацій використовувалися яскраві кольори – жовті, червоні, помаранчеві, зелені, фіолетові кольори, для яких синій фон ще більше підкреслював та посилював їх якості *(див. рисунок В.13)*.

На останньому етапі ілюстрації допрацьовувалися в діджиталі. Спочатку колажі сканувалися і додавалися у програму Adobe Photoshop. Параметри документів — розмір 210×297 мм; орієнтація — вертикальна; розширення – 300 пікселів/дюйм; режим — CMYK.

Далі над кожною ілюстрацією велася індивідуальна робота, але можна виділити основні напрями. Таким чином створювались смужки на водоростях, було підкреслено їх фактуру та рух у воді. На мушлях було додано рельєф та візерунки, вони стали виглядати більш природними і водночас декоративними.

У риб вимальовувалися окремі частини тіла – плавники, луска, очі, рот. Вони стали більш виразними та набули емоцій. Окремою деталлю було додавання нот, які «озвучили» композицію. Усі ці елементи створили насичену та багату композицію, де кожна деталь поєднуватися між собою.

Всі ілюстрації виконувалися таким самим чином, але змінювалася композиція. В результаті було створено 11 ілюстрацій, які використовувалися для подальшої розробки артбуку.

Далі необхідно зробити форзац. Створювалася кольорова підкладка у вигляді води, а також стилізовані мушлі. Після чого всі елементи сканувалися. Далі мушлі розташовувалися в прямокутному модулі з урахуванням композиційного балансу.

Після чого створений модуль було виділено та перетворено на патерн (команда Object → Pattern → Make). Створений патерн розміщується на кольоровому тлі, яке нагадує воду (*див. рис. В.14*).

Далі виконувалася передня та задня частини обкладинки. Вони виконувалися так само як і ілюстрації, спочатку в технікі колажу та допрацьовувалися у програмі Adobe Photoshop. Однак було додано інструкції для читання артбуку та тексту.

Для назви використовувався шрифт — «Palatino Linotype». Він відноситься до антиквеного класу шрифтів. Шрифт є важливою складовою графічного дизайну [15]. Цей шрифт поєднує у собі ознаки елегантності та високий рівень читабельності. Він має гармонійні пропорції, плавні засічки, завдяки чому він виглядає академічним. Тому було доречно використати його для оформлення назв на обкладинці. Завдяки ньому можна створити акцент та надати витонченості. Він добре поєднується з іншими гарнітурами.

Опис артбуку здійснювався за допомогою шрифту «Times New Roman». Шрифт Times New Roman є одним із найпоширеніших і найвідоміших шрифтів, який використовується в різних типах документів. Times New Roman відзначається високою читабельністю. Завдяки своїм чітким лініям і класичним засічкам, текст, набраний цим шрифтом, легко сприймається навіть при

невеликих розмірах (*див. рис. В.15*). Графічні дизайнери та художники вважали шрифт іще одним багатозначним інтерпретанційними засобами [18].

Наступним етапом було необхідно розробити візуальні підказки — піктограми. Спочатку виконувалися ескізи, під адаптований текст, де кожне слово повинно мати символ (*див. рис. В.16*).

Для цього було обрано програму Adobe Illustrator. Це професійна програма, за допомогою якої створюється векторна графіка. Мова графіки переходить у мову художнього твору [12]. Вона дозволяє працювати з різними формами, об'єктами, лініями, кольорами, а також текстом так, щоб незалежно від масштабу зображення залишалися чіткими та не змінювали якість. Adobe Illustrator є популярним та активно використовується дизайнерами та ілюстраторами для створення наприклад, логотипів, ілюстрацій, постерів, шрифтів, композицій і тд.

Для розробки піктограм ця програма обрана тому, що вона дозволяє будувати прості векторні геометричні елементи, зручно створювати симетрію, працювати на декількох монтажних областях, можна створювати різні варіанти та обирати найкращий. Завдяки цому, створенні піктограми мають зрозумілий, універсальний та чіткий вигляд, який можна використовувати не лише в друкованих матеріалах, а й на цифрових платформах.

Спочатку створювався документ з такими параметрами — розмір 45×45 мм; орієнтація — вертикальна; кількість монтажних областей — 20; розширення – 300 пікселів/дюйм; режим — CMYK (*див. рис. В.17*).

Далі за допомогою інструмента «Прямокутник» з такими параметрами — немає заливки, обводка чорна з товщиною 3 пт, було створено квадратні рами у монтажних областях. Після цього за допомогою інструмента «Кривизна» з такими параметрами — немає заливки, обводка чорна з товщиною 3 пт, створювалися піктограми. Спочатку основні елементи, а далі деталі. Таким чином було розроблено 58 візуальних підказок (*див. рис. В.18*).

Наступним етапом було виконання оригінал-макету розробки. Артбук було виконано у програмі Adobe InDesign. Була обрана саме ця програма, тому що

вона надає інструменти для створення професійної верстки, що дозволяє легко управляти макетом сторінок, розташуванням тексту, зображень і графічних елементів.

Програма дозволяє точно налаштовувати розміри елементів, відступи, поля, а також вирівнювати об'єкти. Використання стилів абзаців і символів у InDesign допомагає дотримуватися однакової стилістики усіх сторінок.

Також ця програма підтримує високоякісні друковані формати, включаючи CMYK і Pantone, що забезпечує точну передачу кольорів і високу якість друкованих видань. Це є важливим аспектом для збереження візуальної привабливості поліграфічної продукції.

Для виконання оригінал-макету необхідно перш за все встановити необхідні параметри - формат та кількість сторінок, орієнтацію, кількість колонок, розмір середника, параметр полів, випуску за обріз та службового поля (*див. рис. В.19*).

Далі відбувалося створення та застосування необхідних шаблонів до сторінок. Сформовані шаблони допомагають визначити та розмістити сталі об’єкти на необхідних сторінках. Такими об’єктами виступали колонцифри (*див. рис. В.20*).

Після чого необхідно було розмістити виконані завчасно ілюстрації на необхідних сторінках та розмістити піктограми з текстом. Для основного тексту використовувався шрифт — «Arial». Це сучасний простий та збалансований шрифт без зарубок. Він виділяється відсутністю декоративних елементів. Шрифт доречним було використати для артбуку для дітей з РАС, тому що він не має елементів, які б могти відволікти чи викликати зорове перевантаження в дитини. Він виглядає структуровано, тому на ньому легко концентруватися та сприймати інформацію.

Таким чином було розроблено 28 сторінок артбуку «Сердце співає, коли не сам» для дітей з РАС.

3.3 Опис фінального варіанту

В результаті після, всіх етапів проєктування, було спроектовано 28 сторінок до артбуку «Сердце співає, коли не сам». Проєкт розрахований, в першу чергу, для дітей з РАС. Тому він виконувався з врахуванням особливостей сприймання інформації та розумінням, що кожна дитина індивідуальна.

При розробці проєкту незвичайним і концептуальним є те, що він виконувався за допомогою комбінування технік. Більша його частина виконувалася традиційним способом в техніці колажу. А саме, виконувалася акварельна підкладка, з якої вирізалися необхідні елементи, з них вручну збиралася та склеювалася композиція.

Була досягнута фактурність та плановість зображення, що складно відтворити тільки за допомогою використання цифрових технологій. Після чого створені колажні ілюстрації допрацьовувалися у діджиталі. А саме: велася робота над кольоровою корекцією, уточненням та опрацюванням деталей.

Таким чином, за допомогою вдалого поєднання традиційних та цифрових технік виконання сторінок вдалося зберегти матеріальну фактуру акварельного паперу з точністю діджитал — корекції.

У зацікавленні читача важливу роль відіграє обкладинка журналу чи книжки [4]. Обкладинка артбуку має яскраву та динамічну композицію. У неї синій фон, який створює асоціації із морем. У центрі передньої обкладинки зображено головних героїв — краба Бена та Леї. Фон доповнено дрібницями — рибами, мушлями, бульбашками і тд. Також розміщено назву та автора артбуку.

На задній обкладинці *(див. рис. В.21),* подано звернення до читачів, з поясненням особливостей та користі для дітей, зокрема тих, які потребують особливих освітних потреб. Також, для зручності розміщено QR-код та інструкції, щодо способу сприймання інформації з артбуку.

Форзац містить у собі морську тематику. Фон нагадує хвилі та виконаний акварельною текстурою, на ньому рівномірно та чітко розташовано патерн з мушлей зеленного, синього та фіолетового кольору. Повторювальність

елементів по фозацу сворює ритмічний орнамент, який виглядає динамічно та гармонійно *(див. рис. В.22)*. Він декоративний та водночас не перевантажений деталями.

У композиціях ілюстрацій присутні спільні та відмінні риси. На всіх ілюстраціях присутній головний герой, він виглядає виразно та на ньому акцентована увага. Вже навколо нього розгортається середовище та певна дія. Фоновий простір оздоблено деталями, наприклад мушлями, камінням, водоростями. Композиція виглядає врівноважено, зорово стійкою, всі елементи добре балансують між собою, бо правильно розподілені маси елементів відносно центру композиції. Також варто відмітити, що жоден елемент не переважає над іншим, тому вся сцена, яка розгортається перед нами виглядає цілісно.

Велике значення для композиції в ілюстрації приділено освітленню та колірьору елементів. Вони допомогли виділити центр в композиції, показати кольорове рішення та передати стан та емоції *(див. рис. В.23)*.

Присутня взаємодія між теплими та холодними кольорами. Теплі кольори уособлюють радість та енергію, холодні створюють відчуття простору та глибини, вони урівноважують композицію. Перехідні відтінки поєднують композицію, роблячи її плавною. Кожен використаний відтінок має свою роль та місце. Відчуття та емоції від ілюстрацій відповідають обраній тематиці.

За допомогою освітлення було визначено та уточнено простір, створено глибину, а також підкреслено та виділено головний об’єкт відносно другорядних елементів. За допомогою гри світлотіні стало можливим передати атмосферу, що розгортається в сюжеті.

Поєднання освітлення та кольору дало можливість створити акценти та задати тональність. Ці елементи композиції за необхідності підсилили одне одного. В результаті ілюстрація набула цілісності та стала художнім образом, де кожна деталь правильно спрацювала та має емоційно вплинути на глядача *(див. рис. В.24)*.

На сторінках артбуку поєднаний адаптований текст разом з піктограмами та ілюстраціями, для кращого розуміння сюжету, причинно-наслідкових

зв’язків, послідовності та розвивати розуміння емоцій, навичок комунікації та соціалізації *(див. рис. В.25)*. Тому, на розгортах присутні графічні символи *(див. рис. В.26)*.

Дизайнер не просто створює дизайнерський продукт, а закладає в нього ідею, сенси, тож повинен добре собі уявляти, для кого він їх створює, бачити портрет користувача, глядача і робити припущення, як ці сенси будуть розшифровуватися, зчитуватися [38].

Було адаптовано візуальні підказки з врахуванням індивідуальних потреб. Особливістю цих піктограм є те, що кожна відповідає слову у реченні. Вони виглядають зрозуміло та поєднані за кольоровою стилістикою *(див. рис. В.27)*.

В результаті, під час виконання проєктної частини, результатом є розробка низки розгортів та обкладинки для артбуку «Сердце співає, коли не сам» для дітей з РАС *(див. рис. В.28)*. Всього зверстано 28 сторінок, на яких присутні розроблені ілюстрації та візуальні підказки у вигляді піктограм з текстом.

Результати розробки буде оформлено у вигляді демонстраційної графіки та нанесено на мокапи, для кращого розуміння просторового формату видання.

Також, друкована продукція потребує уявлення таких елементів, як загальні розміри, обсяг ілюстрацій та окремих елементів, з метою того, щоб кожен елемент цього переліку можна було візуально сприймати зі сторінок розробленого проєкту.

У підсумку, вдале композиційне та графічне рішення дозволили створити власний артбук «Серце співає, коли не сам». З урахуванням індивідуальних потреб дітей з РАС, були адоптовані візуальні підказки (піктограми).

Як наслідок проведенної роботи, на сторінках власного артбуку поєднується адаптований текст з піктограмами та ілюстраціями. Артбук розроблено з урахуванням особливостей сприйняття інформації дітьми з РАС.

ВИСНОВКИ

У процесі кваліфікаційної роботи проаналізовано історичні матеріали пов’язані з розвитком артбуку. Засвідчено, що він не обмежується стандартами, а креативність автора у процесі створення нескінченна.

Під час визначення особливостей та класифікації артбуку проаналізовано видання різних нестандартних форм та визначили спільні та різні риси. Вивчено техніки та матеріали, за допомогою яких створюється артбук.

Ознайомлено з особливостями розвитку дітей з розладами аутистичного спектру (РАС). В Україні кількість дітей з особливими потребами щороку збільшується [22]. Стало зрозумілим, що у цих дітей є проблеми зі сприйняття інших людей, проблеми зі сприймання соціальних ситуацій та комунікація. Визначено важливість використання візуальних прийомів та засобів комунікації таких як піктограми. В останні роки все більше дослідників пов’язують поняття «аутизм» з втратою хворими соціальних зв’язків [7].

Доведено, що поєднання піктограм з ілюстраціями та текстом краще засвоюється дітьми. Піктограми для дітей з особливими потребами є помічниками у висловлюванні потреб та комунікації.

Проаналізовано особливості розвитку печатної продукції для дітей з РАС. Довели, що ніша малорозвинена та потребує розвитку.

Розроблено особисту стратегію створення артбуку за власним авторством. Визначено композиційне та графічне рішення для особистого артбуку та його вплив на дітей з РАС. Сформольовано власні ілюстрації за рахунок декоративних елементів.

Створено кожний разгорт забезпечуючи цілісність та художню виразність видання. Підкреслено концепцію та створено необхідну атмосферу за рахунок кольорової палітри, стиля та декоративних елементів.

Проаналізовано аналоги та зроблено висновок, що всі вони мають професійний рівень виконання, але є критичними для сприйняття дітей з РАС.

Доведені деякі позитивні та негативні моменти, які треба врахувати під час створення власного артбуку для дітей з РАС.

Розкрита композиційна ідея та візуальні підказки (піктограми). Сформоване чітке розуміння важливості врахування психологічних особливостей та індивідуальності кожної дитини, задля створення адаптованих піктограм.

Визначено мету та завдання власного артбуку (готового продукту). Через індивідуальний тип психологічних розладів та в зв'язку з різним рівнем сприйняття інформації визначено цільову аудиторію.

Проведено практичну реалізацію творчого задуму. Першочергово створено сюжет та визначено головного героя. Після чого розроблено ескізи композицій до іюстрацій, відповідно до них підібрано кольорове рішення, а далі розроблено ілюстрації, для візуального наповнення артбуку. Паралельно розроблено ескізи до візуальних підказок (піктограм), які трансформувалися у готові піктограми. Виконано підбір шрифтів до розробки, з метою досягнення єдності стилю, читабельності та легкого розуміння тексту. Велася робота над верстkою сторінок артбуку, в результаті чого всі розроблені елементи було поєднано у цілісний артбук.

У підсумку, кваліфікаційна робота з розробки артбуку для дітей з РАС «Серце співає, коли не сам» за власним авторством може формулювати позитивні результати в практичній діяльності навчальних закладів та інших сферах. Може використовуватися у роботі під час соціалізації дітьми з РАС.

Артбук для дітей з РАС «Серце співає, коли не сам» за власним авторством має значення для розвитку цього типу друкованої літератури. Він повинен сприяти привернення уваги суспільства до необхідності розвитку продукції для дітей з РАС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безрук В. В., Нечитайло Ю. М., Шкробанець І. Д. Ріст і розвиток дитини: основні закономірності та зміни при патології : електрон. навч. посіб. Чернівці : БДМУ, 2025. 110 с.

2. Бєлова Я. Є., Волгін Ю. Є. Креативні тенденції в ілюстрації сучасної дитячої літератури. *KyivDesignConference. Сталий розвиток суспільства та дизайн діяльність у просторі територіальної айдентики* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 квіт. 2025 р.). Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026. С. 26–28.

3. Бідун А. В. Типологічна специфіка артбуку як особистого виду книжкового контенту. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. №7. 2019. С. 58–63.

4. Бразелл Д., Девіс Д. Як зрозуміти ілюстрацію. Київ : ArtHuss, 2019. 176 с.

5. Бразелл Д., Девіс Д. Як стати успішним ілюстратором. Київ : ArtHuss, 2018. 208 с.

6. Братко В. Вивчення чарівної казки в культурологічному контексті. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2013. № 9. С. 20–23.

7. Гальчин К. С. Розлад спектра аутизму у дітей : клініко-психологічні особливості перебіг : навч. посіб. Житомир : Вид. О. О. Євснок, 2018.

8. Григус І. М., Крук І. М. Сенсорна інтеграція дітей з раннім аутизмом. *Rehabilitation and Recreation*. 2022. № 11. С. 102–110.

9. Демченко І. І. Використання інтерактивних технологій навчання при викладанні образотворчого мистецтва у початковій школі. *Мистецька освіта у контексті європейської інтеграції: теоретичні та методичні засади розвитку* : тези Міжнародної наукової конференції. Суми : СумДПУ ім. А. Макаренка, 2004. С. 244–246.

10. Долінчук І., Мартинюк С. Арт-терапія у роботі з дітьми з особливими освітніми проблемами. *Вісник науково-дослідної лабораторії інклюзивної*

педагогіки «Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» : матеріали 11-ї Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Умань, 10.04.2025). С. 34–37.

11. Дубровський А. Ф. Особливості анімаційних образів в дитячих ілюстрованих виданнях. *Перспективи підвищення продуктивності лісів України методами лісової селекції та лісового насінництва* : матеріали VIII всеукр. практ.-пізнав. конф. С. 151–154.

12. Дрофань Л. Палітра слів і барв скрижалі: письменники в образотворчому мистецтві. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 272 с.

13. Зінченко А. Г., Голіус В. А., Левадний О. М. Піктограма: історіографічний аспект та сучасний розвиток. *Вісник КНУКіМ*. Вип. 45. С. 11–16.

14. Зюбін В. Інклюзивна освіта в Україні: сутність, проблеми, напрями розвитку. *Загальна педагогіка та історія педагогіки*. 2025. Вип. 81. Т. 1. С. 192–195. URL: www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/81/part_1/39.pdf

15. Іваненко Т. О. Шрифтовий дизайн: основи : навч. посіб. Харків : ХДАДМ, 2019. 144 с.

16. Іванов С. Основи композиції видання : навч. посіб. Львів : Світ, 2013. 233 с.

17. Іттен Й. Мистецтво кольору : навч. посіб. Київ : ArtHuss, 2022. 96 с.

18. Кваст С. Графічний стиль: Від вікторіанців до хіпстерів. Київ : ArtHuss, 2019. 296 с.

19. Коцура В. П., Потапенко О. І., Дмитренко М. К. Словник символів культури України. Київ : Міленіум, 2002. 260 с.

20. Кріль В. І., Борик Р. Л. Цикл розробки коміксу. *Традиції та інновації у сучасному дизайні* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 квіт. 2024 р., Івано-Франківськ. С. 29–33.

21. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну : підручник. Київ : Кондор, 2006. 492 с.

22. Купрієвич В. О. Реалізація інклюзивної освіти та перспективи її розвитку в професійній освіті. *Підготовка майстра виробничого навчання,*

викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-метод. семінару. Глухів : Глухівський нац. пед. ун-т ім. О. Довженка, 2023. С. 97–99.

23. Лаптон Е., Філліпс Д. К. Основи. Графічний дизайн 04. Нові основи. Київ : ArtHuss, 2020. 262 с.

24. Мартинюк О. Артбук як сучасний засіб візуальної комунікації з читачем. *Нові горизонти* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. / за заг. ред. О. В. Тригуби. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2024. Вип. IX, серія «Мистецтва». С. 323–326.

25. Методика системи PECS в навчанні у школах України. URL: https://mental.ua/metodika-sistemi-pecs-v-navchanni-u-shkolakh-ukraini/ (дата звернення: 10.04.2026).

26. Миколаєнко Н. М. Дитячі освітні видання: історія та класифікація : навч. посіб. Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2018. 84 с.

27. Михальчук В. Ілюстрація дитячої книжки як художня система: типологія та функція. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2026. Вип. 96, т. 2. С. 118–123.

28. Мільчевич С. І., Жук Н. Б. Комерційний артбук : виокремлення терміну та стилістичні особливості продукту. *Young Scientist*. 2020. № 4 (80). С. 533–538.

29. Міхно С. Колір як складова арттерапевтичної практики мистецької освіти. *Мистецька освіта: методологія, теорія, практика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 20 лют. 2025 р. Київ : Київ. держ. акад. декор.-приклад. мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, 2025. С. 86–87.

30. Ніл Л., Емброуз Г. Основи графічного дизайну 03. Генерування ідей. Київ : ArtHuss, 2019. 192 с.

31. Островська К. О., Качмарик Х. В., Дробіт Л. Р. Основи діагностики дітей з розладами аутистичного спектра : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 124 с.

32. Островська К. О., Химко М. Б. Методичні матеріали до проведення практичних занять з курсу «Дитячий аутизм: проблеми психологічної

допомоги». Психологічна діагностика дітей з аутизмом. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 31 с.

33. Павленко К. Д. Артбук як медіум авторського візуального наративу / наук. кер. Г. Ю. Чемерис. *Концепт науки XXI: стратегії, методи та наукові інструменти* : тези IX Міжнародної студентської наукової конференції. (м. Ужгород, 26 груд. 2025 р.). С. 585–587.

34. Підопригора С. Артбук у просторі літератури: художні особливості. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство, літературознавство)*. Вип. 10. 2018. С. 44–50

35. Пікард Ч., Кнопр Д., Гузейз Ф., Фоукс Н. Колір і світло. Київ : ArtHuss, 2024. 384 с.

36. Приставка В. До питання диференціювання зінів та артбуків. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених*. 2024. Вип. 75, т. 2. С. 97–106.

37. Сеножатська Я., Брянцева Г. Дизайн і авторські ілюстрації для артбуку збірки пісень «Буйвітер». *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2024. Том 81, № 2. С. 117-123. DOI: 10.24919/2308-4863/81-2-15

38. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. Київ : ArtHuss, 2019. 240 с.

39. Sierschynski J., Louie B., Pughe B. Complexity in Picture Books. *The Reading Teacher*. 2014. Vol. 12, no. 35. P. 1095–1097. DOI: 10.1002/trtr.1293.

40. Сільберман С. Що приховує аутизм. Майбутнє нейрорізноманіття. Київ : Наш Формат, 2021. 512 с.

41. Скрипник Т. Н. Феноменологія аутизму : монографія. Київ : Фенікс, 2010. 320 с.

42. Сотник Л. І. Колір і його значення у мистецтві. *Теорія мистецтва*. 2015. Вип. 6. С. 32–36.

43. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфікація, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.

44. Ткаченко О. Інклюзивна освіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія Психологічні науки*. 2023. С. 79–86.

45. Циб М. В., Рашевська А. А. Творча практика створення артбуку як засіб розкриття потенціалу особистості автора. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (12 груд. 2025 р.) Т. 3. С. 90–92. DOI: 10.5281/zenodo.17938991.

46. Циб М. В., Рашевська А. А. Піктограми як графічний засіб сприйняття пікчербуку дітьми з розладом аутистичного спектру (РАС). *Молода Наука-2025* : зб. наук. пр. студ., асп., докторантів і молодих вчених : у 5 т. / Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2025. Т. 1. С. 94–96.

47. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.

48. Чегусова З. Художньо-стильові трансформації у декоративному мистецтві України початку XXI ст. в контексті збереження національної своєрідності. Київ : ArtHuss, 2024. 560 с.

49. Шевченко В. Композиція плакату : навч. посіб. Харків : Колорит, 2004. 123 с.

50. Шульська Н., Манюхіна А. Ілюстративна культура сучасної дитячої книги: видавничі норми й читацькі вимоги. *Scripta manent: молодіжний науковий вісник Інституту філології та журналістики* : зб. наук. пр. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. Вип. 3. С. 152–154.

51. Шульська Н. М., Рожило М. А., Римар Н. Ю. «Від читання до споглядання»: креативні видання сучасності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2021. Т. 32 (71). № 6. Ч. 3. С. 215–220.

ДОДАТОК А

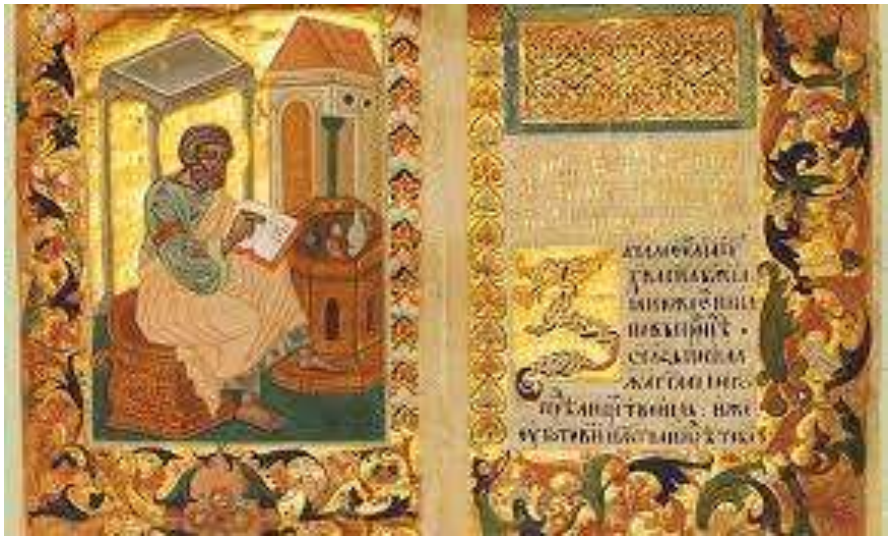

Рисунок А.1 – «Остромирове Євангеліє»

Рисунок А.2 – Амбруаз Воллар «Мемуари»

Рисунок А.3 – «Я так бачу»

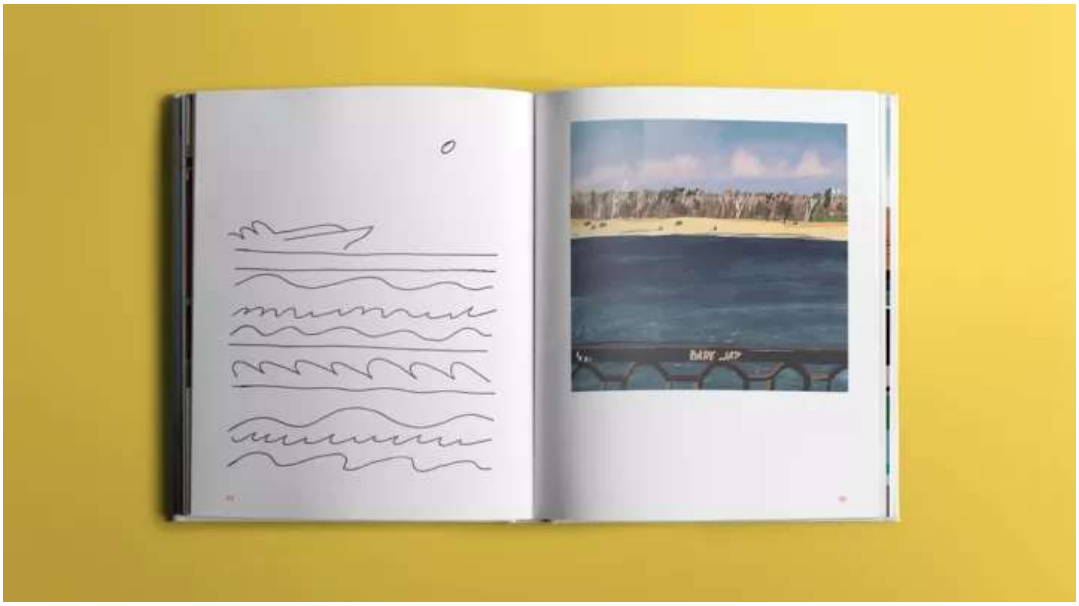

Рисунок А.4 – «KYIV by Sergiy Maidukov»

Рисунок А.5 – «Заграва»

Рисунок А.6 – «Велика ілюстрована книга казок»

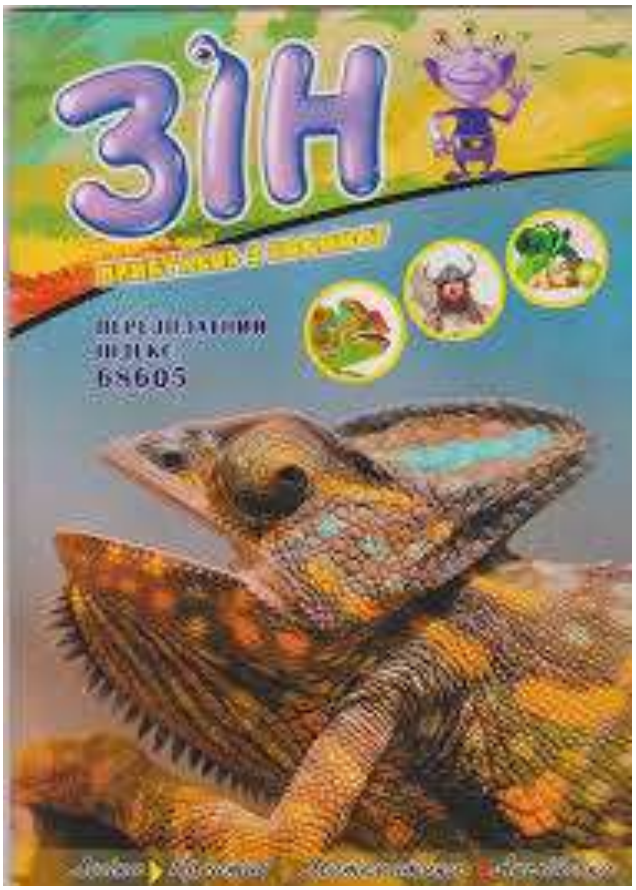

Рисунок А.7 –Зін «Прибулець з космосу»

Рисунок А.8 – Комікс «Монстриці»

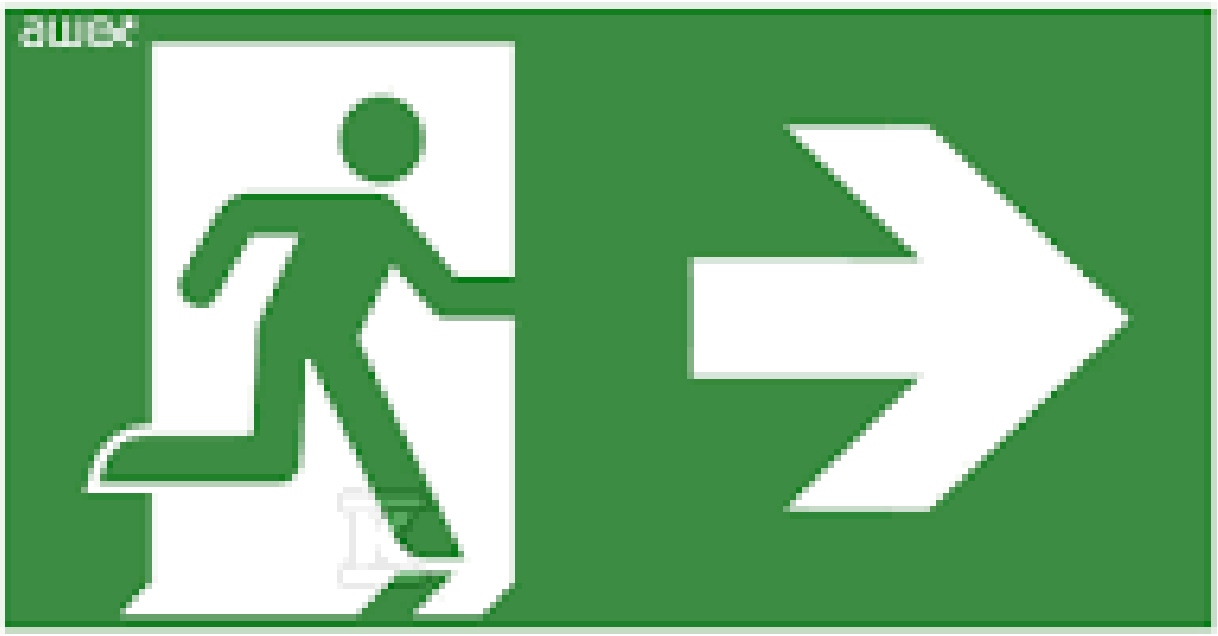

Рисунок А.9 – Піктограма «Напрямок до евакуаційного виходу вправо»

Рисунок А.10 – дорожній знак «Перехідний перехід»

Рисунок А.11 – Метафоричні асоціативні карти «Світ очима особливої дитини»

Рисунок А.12 – Робочий зошит «Про дружбу»

ДОДАТОК Б

Аналоги артбуків

Рисунок Б.1 – ілюстація Ешлі Баррон до книги «Чайвала!» Пріті Бірли Махешварі

Рисунок Б.2 – ілюстація Ешлі Баррон «Хто є хто в Гінтерленді» для Wild Magazine

Рисунок Б.3 – ілюстація Ешлі Баррон до книги «Досить складно» Етта Канер

Рисунок Б.4 – розгорт книги «Білосніжка» з піктограмами для дітей з РАС. Видавництво «ДивоГра».

ДОДАТОК В

Розроблені матеріали

Рисунок В.1

Рисунок В.2

Рисунок В.3

Рисунок В.4

Рисунок В.5

Рисунок В.6

Рисунок В.7

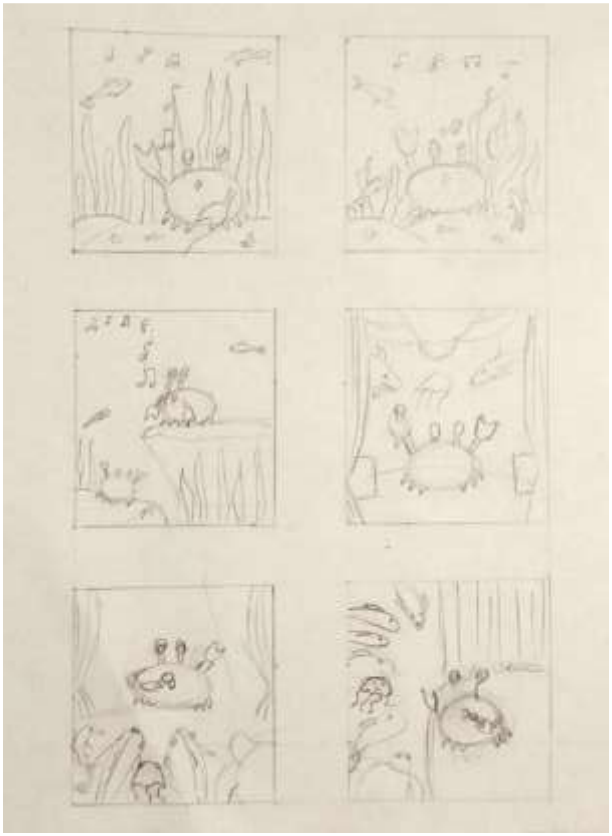

Рисунок В.8 – пошукові ескізи ілюстрацій

Рисунок В.9 – кольорова підкладка на акварельному папері

а б

Рисунок В.10 – фонові елементи: а - перша ілюстрація; б - друга ілюстрація

а б

Рисунок В.11 – приклеєні фонові елементи: а - перша ілюстрація; б - друга ілюстрація

а б

Рисунок В.12 – зображення головного героя: а - перша ілюстрація; б - друга ілюстрація

а б

Рисунок В.13 – деталізація: а - перша ілюстрація; б - друга ілюстрація

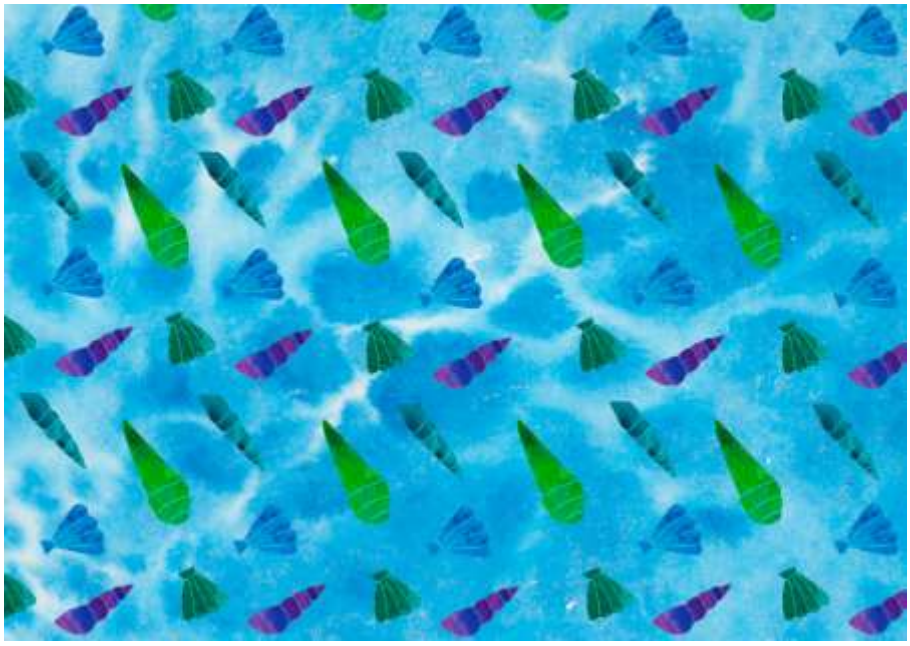

Рисунок В.14

Рисунок В.15

Рисунок В.16

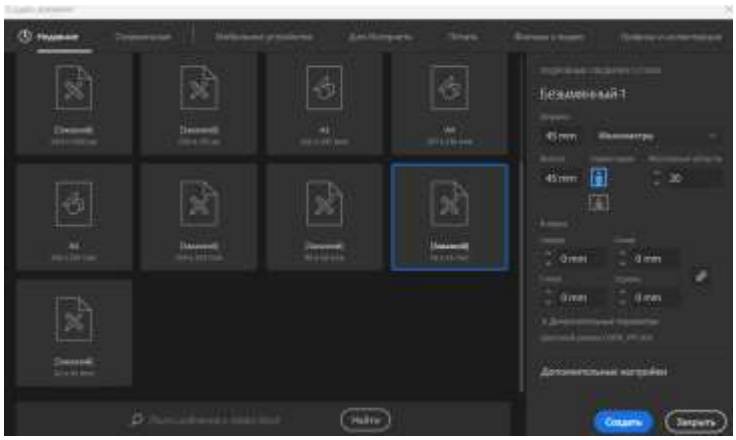

Рисунок В.17

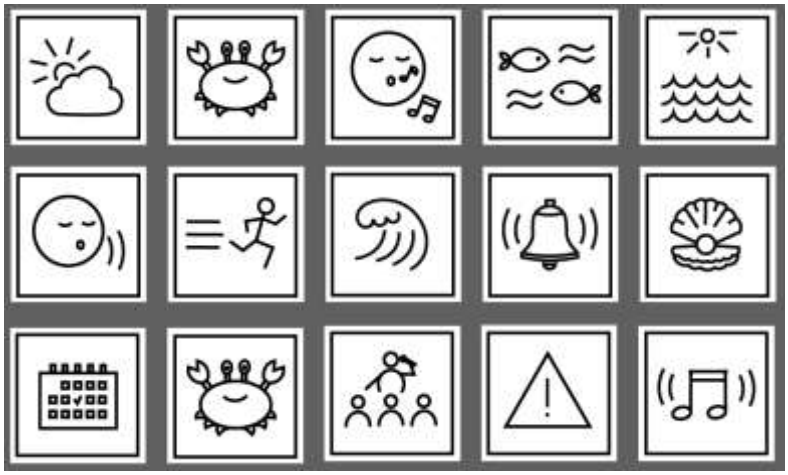

Рисунок В.18

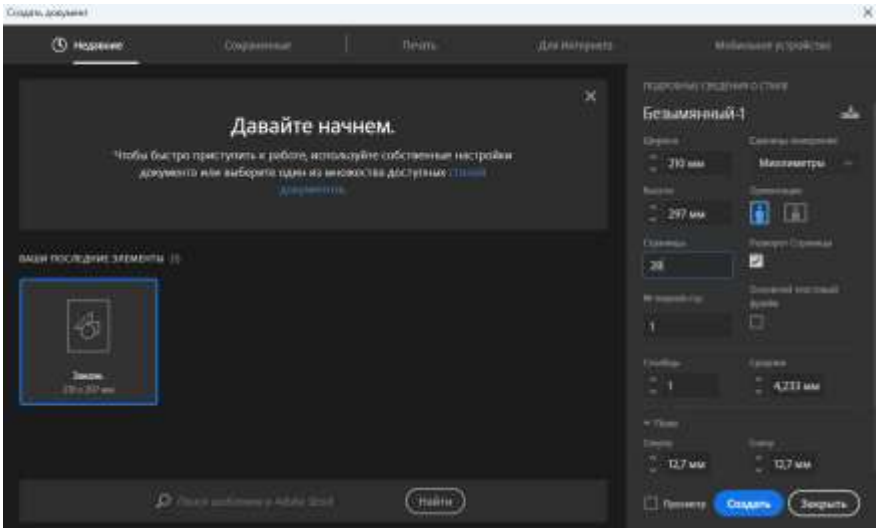

Рисунок В.19

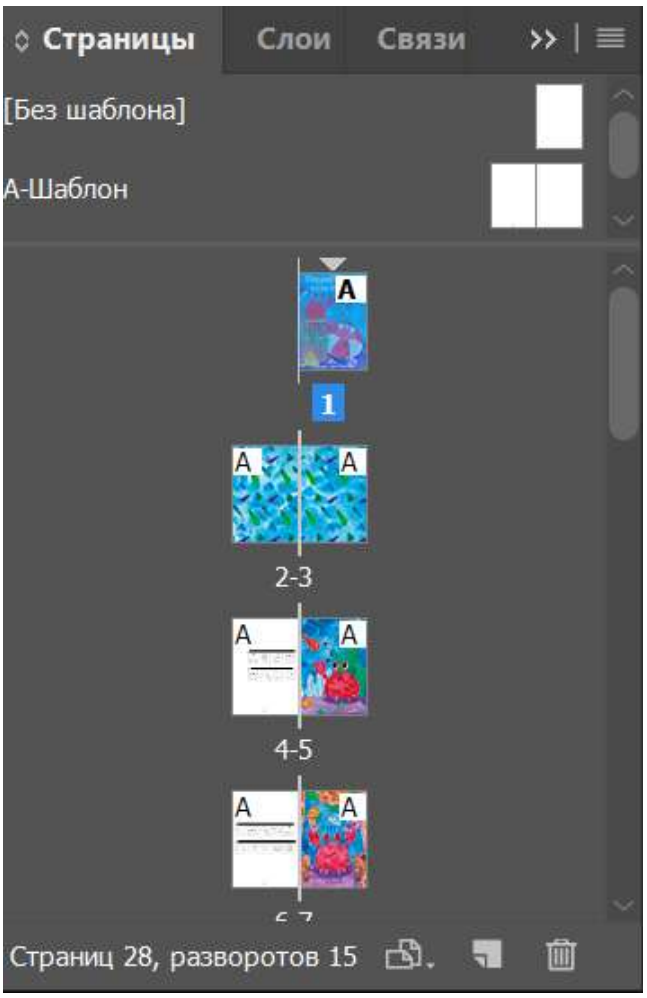

Рисунок В.20

Рисунок В.21

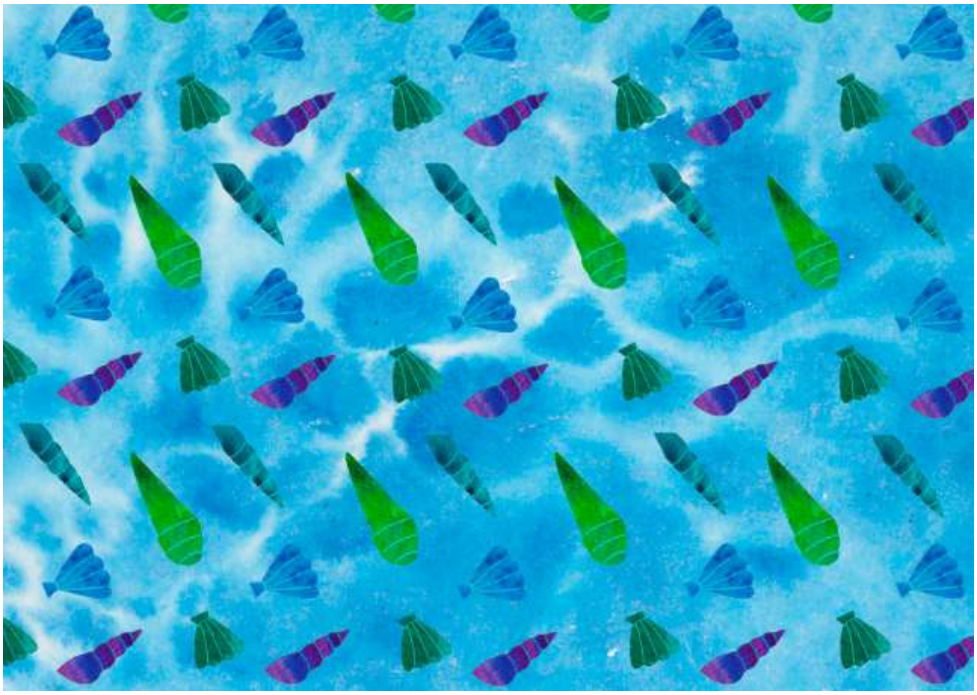

Рисунок В.22

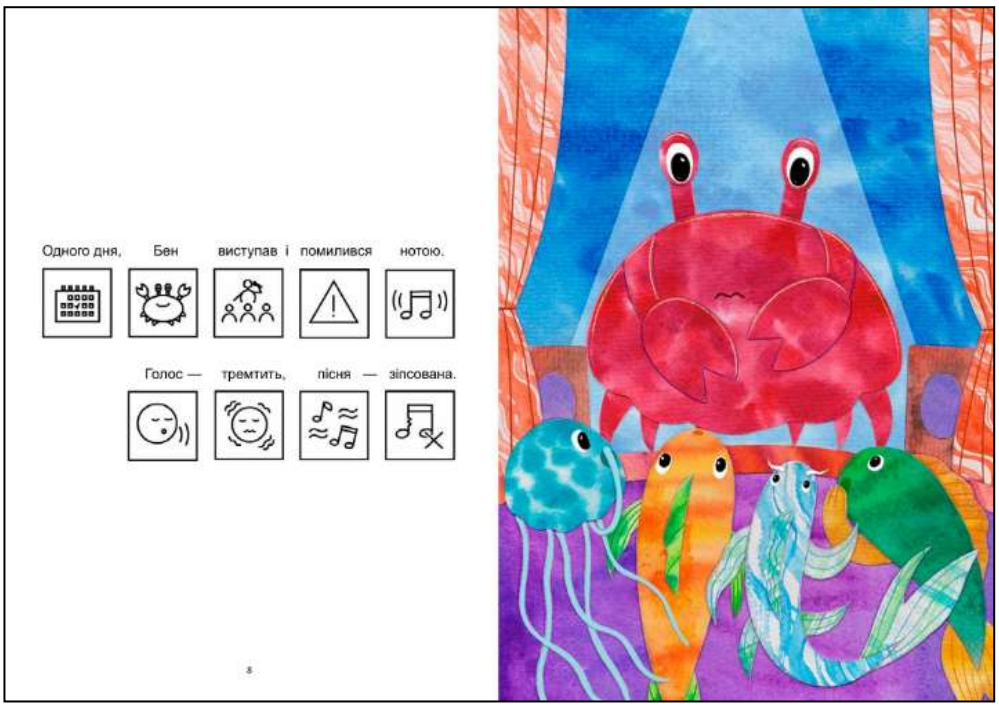

Рисунок В.23

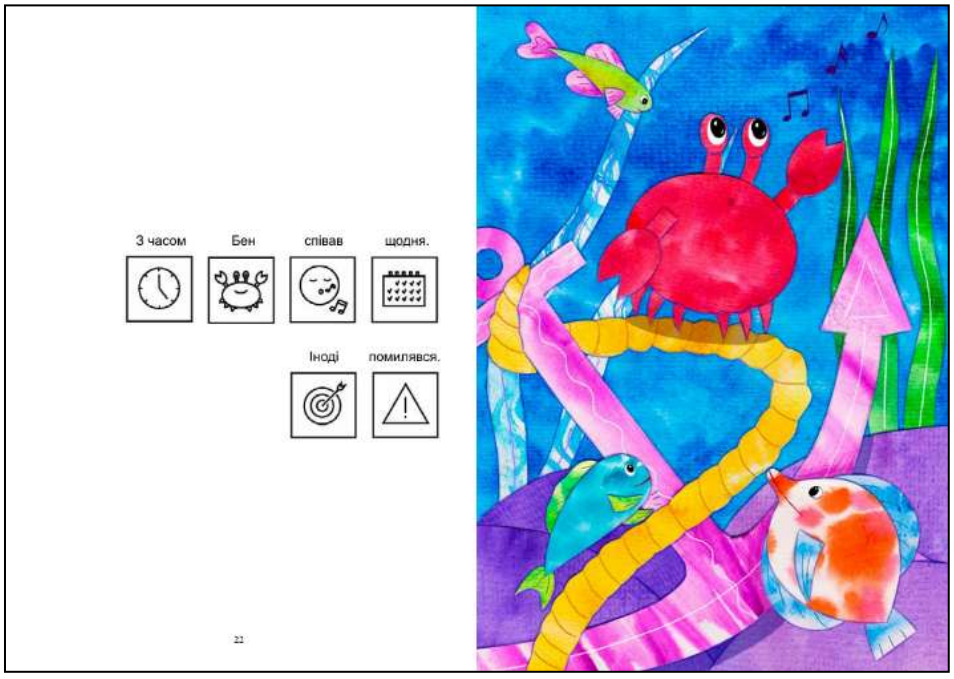

Рисунок В.24

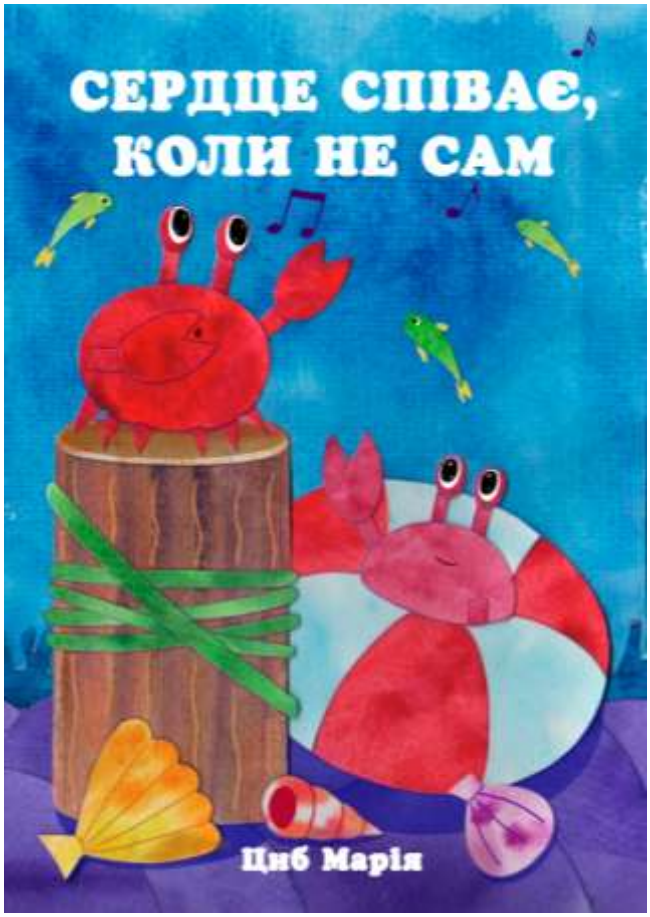

Рисунок В.25 – передня обкладинка

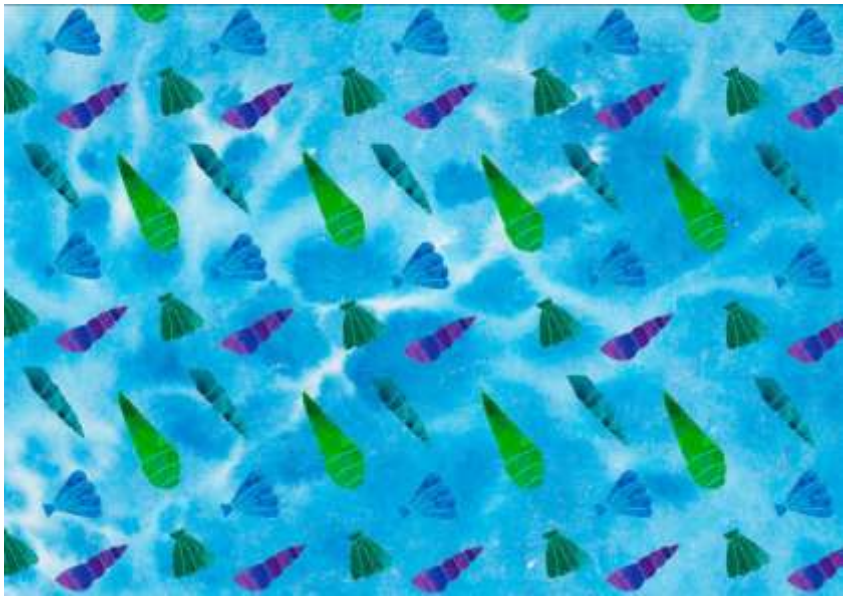

Рисунок В.26 – форзац

Рисунок В.27 – перший розгорт артбуку

Рисунок В.28 – другий розгорт артбуку

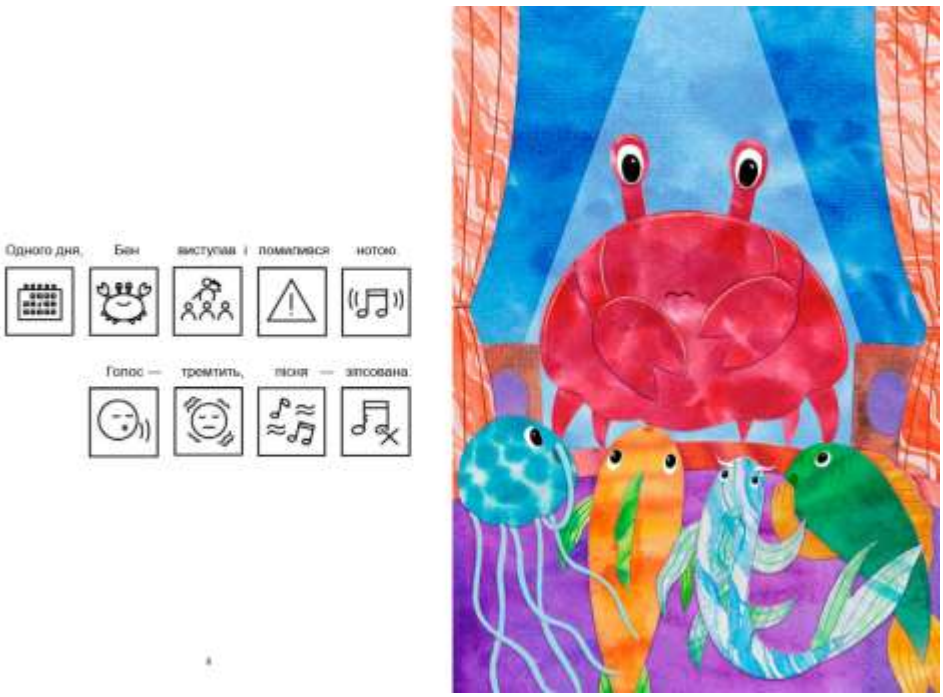

Рисунок В.29 – третій розгорт артбуку

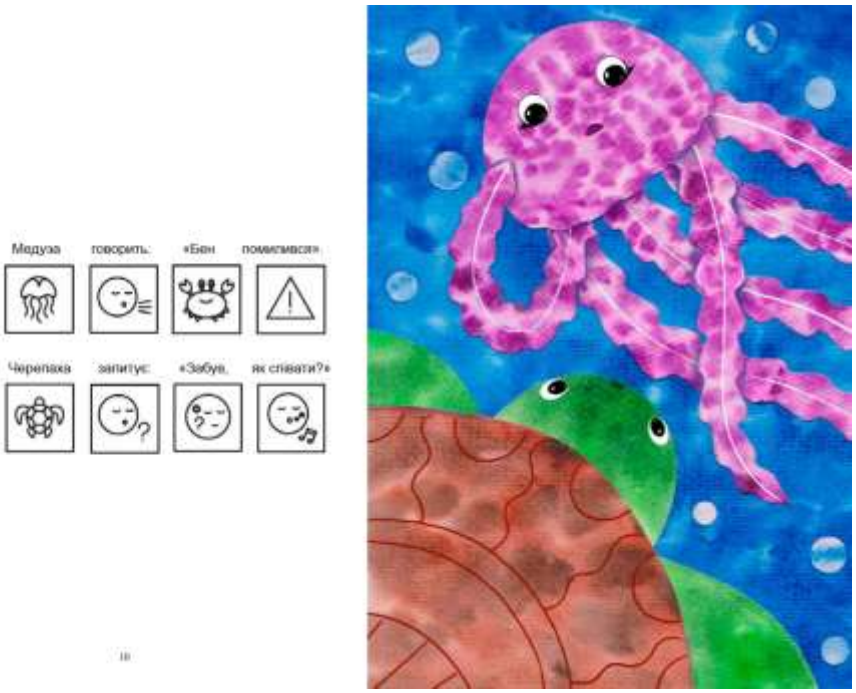

Рисунок В.30 – четвертий розгорт артбуку

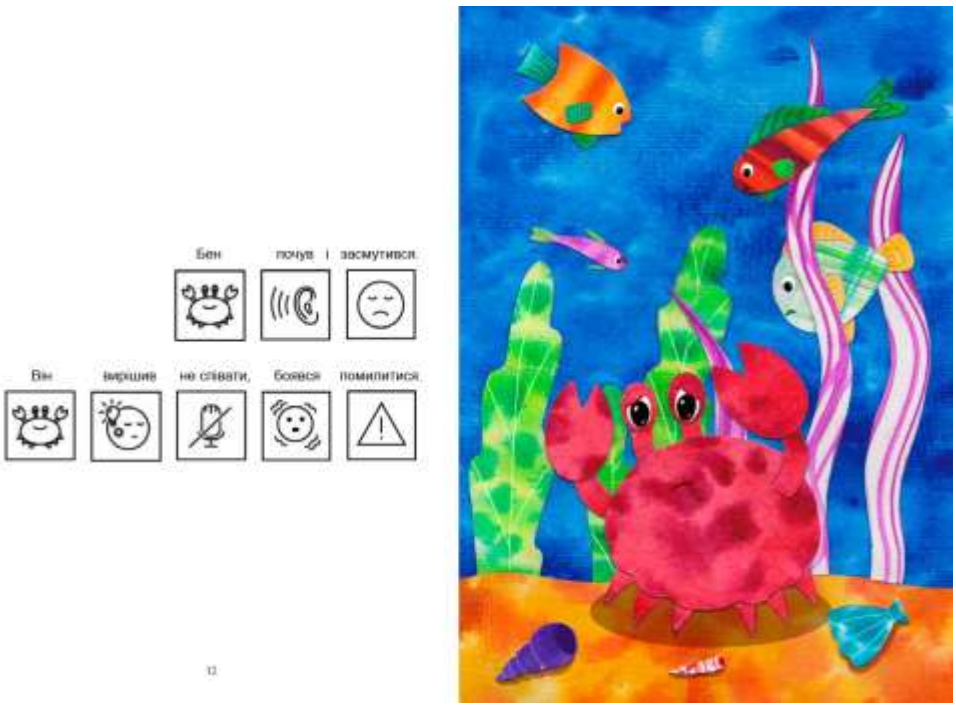

Рисунок В.31 – п’ятий розгорт артбуку

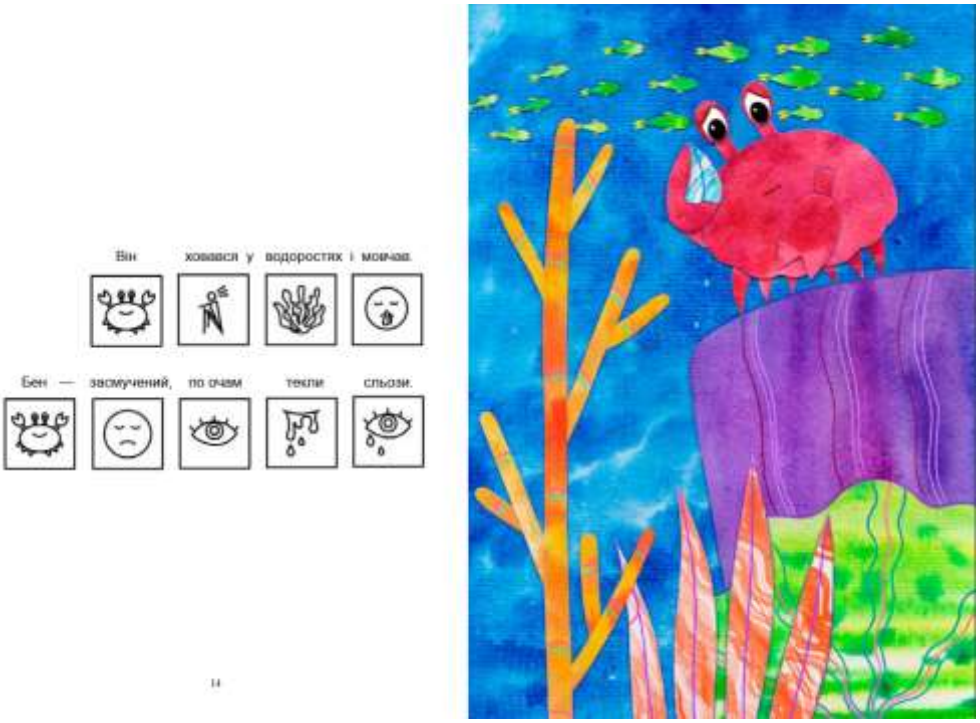

Рисунок В.32 – шостий розгорт артбуку

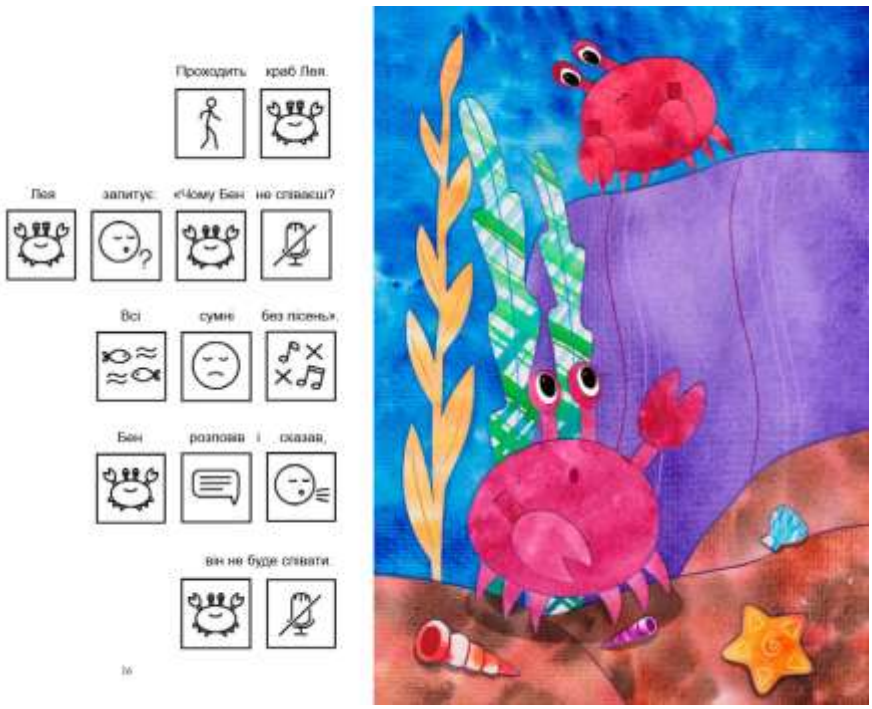

Рисунок В.33 – сьомий розгорт артбуку

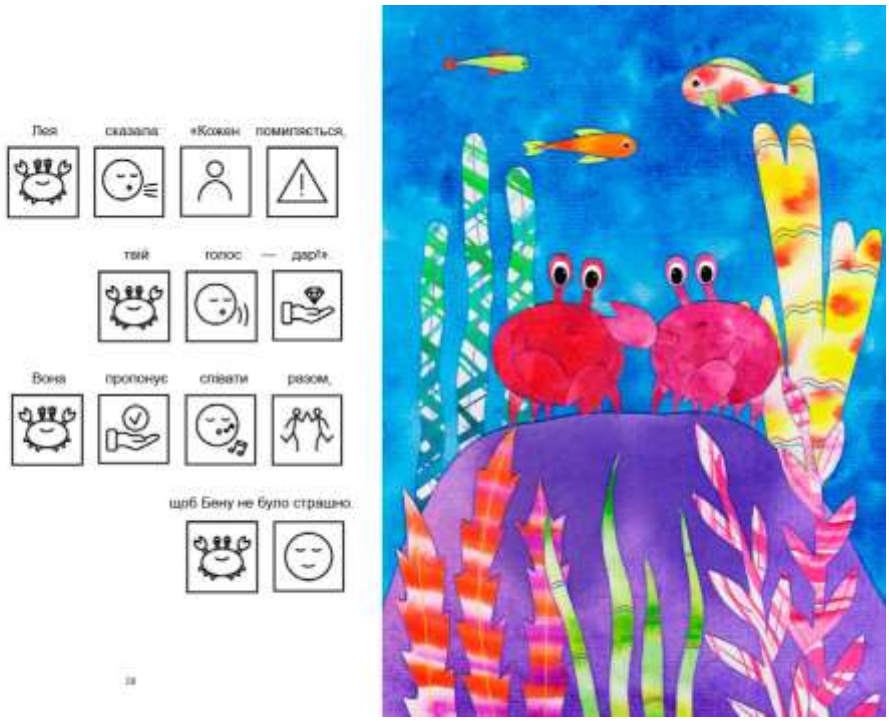

Рисунок В.34 – восьмий розгорт артбуку

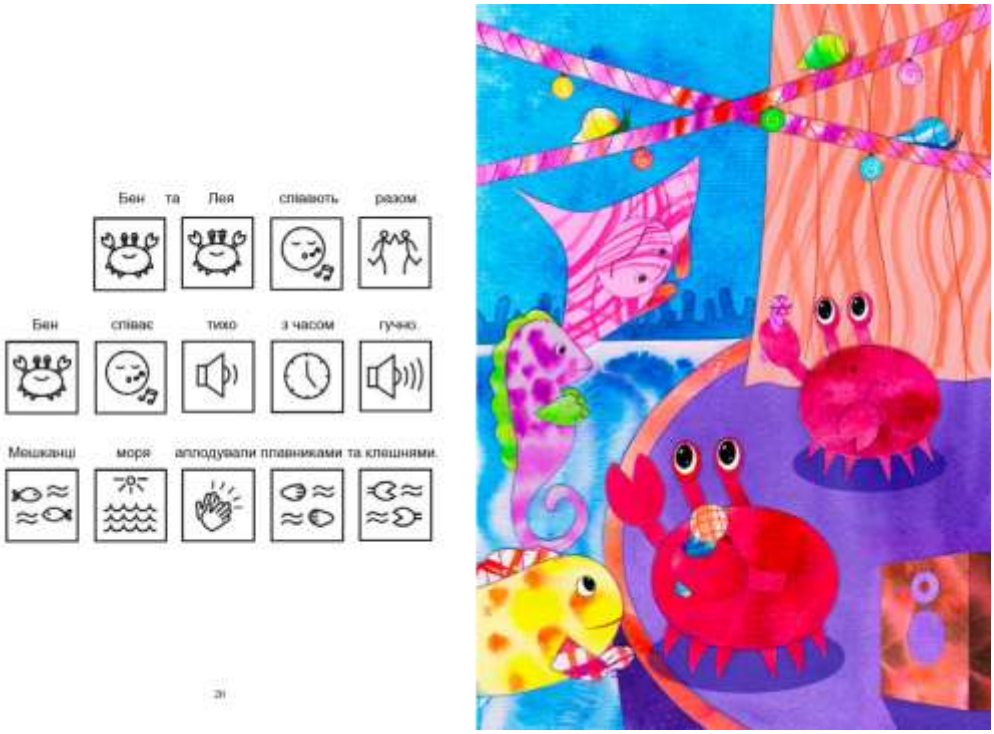

Рисунок В.35 – дев’ятий розгорт артбуку

Рисунок В.36 – десятий розгорт артбуку

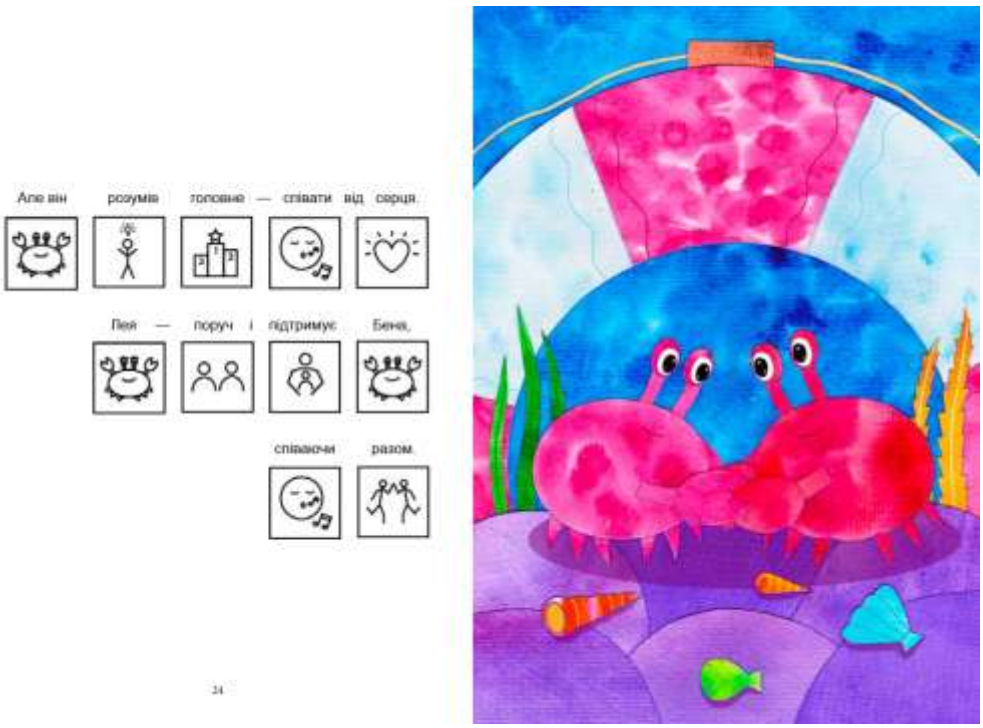

Рисунок В.37 – одинадцятий розгорт артбуку

Рисунок В.38 – задня обкладинка артбуку